

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Informatikai Kar

Algoritmusok és Alkalmazásaik Tanszék

Rendezési algoritmusok szemléltetése

Veszprémi Anna
mestertanár

Márföldi Péter Bence
programtervező informatikus BSc

Budapest, 2015

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	1
1.1. A feladat és annak értelmezése	1
1.2. Alkalmazott technológiák	1
1.2.1. Java	2
1.2.2. JavaFX	2
1.2.3. JUnit	2
2. Felhasználói dokumentáció	4
2.1. Rendszerkövetelmények	4
2.1.1. Minimális rendszerkövetelmények	4
2.1.2. Ajánlott rendszerkövetelmények	5
2.1.3. Telepítés és eltávolítás	5
Telepítés natív telepítővel	5
Hagyományos telepítés	6
Eltávolítás	6
2.2. Felhasználói felület bemutatása	7
2.2.1. Főmenü	7
Eszköztár	7
Központi panel	8
2.2.2. Bemenet megadása panel	8
Manuális	8
Generálás	8
Fájlból beolvasás	9
2.2.3. Főpanel	10
Eszköztár	11
Panelválasztó	11
Panel	11
2.2.4. Megfigyelés panel	11
Algoritmus lista	12
Állapotjelző táblázat	12
Gombok	12

Állapotjelző felület	13
2.2.5. Összehasonlítás panel	14
Elemzés táblázat	14
Elemzés diagram	14
2.3. A vizsgált algoritmusok	15
2.3.1. Buborékrendezés	15
2.3.2. Beszűrő rendezés	16
2.3.3. Shell rendezés	18
2.3.4. Gyorsrendezés	19
2.3.5. Kupacrendezés	21
2.3.6. Versenyrendezés	22
2.3.7. Radix "előre"	24
2.3.8. Radix "vissza"	26
3. Fejlesztői dokumentáció	28
3.1. Tervezés	28
3.1.1. Alapelvek	28
3.1.2. Használt fejlesztőeszközök	29
3.1.3. Felhasználói felület	29
Képernyőtervek	29
Főmenü	29
Manuális bemenet	29
Bemenet generálása	30
Fájl beolvasása	30
Főpanelek	30
Megfigyelés panel	30
Összehasonlítás panel	30
Felületek közötti navigálási lehetőségek	30
3.1.4. Használati esetek	31
3.1.5. Csomagszerkezet	32
Modell csomag	33
algorithm alcsomag	34
algorithm.raw alcsomag	34
algorithm.raw.test alcsomag	34
info alcsomag	34
Megjelenítő csomag	34
graph alcsomag	35
Vezérlő csomag	35
3.1.6. Osztályszerkezet	35

alapcsomag osztálya	36
controller csomag osztályai	36
algorithm csomag osztályai	37
alogirtmh.raw csomag osztályai	38
info csomag osztályai	39
3.2. Megvalósítás	39
3.2.1. Az eredeti terv módosítása	39
Szálkezelés	40
A JavaFX kibővítése	40
3.2.2. A megvalósítás menete	40
3.2.3. FXML állományok	41
3.2.4. Nem forrásfájl állományok	42
3.2.5. Osztályok leírása	42
Modell réteg osztályai	42
SortingAlgorithm osztály	42
ChartAlgorithm osztály	42
GraphAlgorithm osztály	43
Kontroller réteg osztályai	43
MainApplication osztály	43
3.2.6. Tesztelés	44
4. Irodalomjegyzék	45

1. fejezet

Bevezetés

Az eddigi egyetemen töltött éveim során az **Algoritmusok és adatszerkezetek** kurzus foglalkozott mélyrehatóan a rendezési algoritmusokkal. Számomra a tananyagból talán ez a témakör volt a legnehezebben elsajátítható. Ez sarkallt arra, hogy a szakdolgozatom témáját adják a rendezési algoritmusok, szerettem volna biztos tudással rendelkezni ezen a területen.

Az bizonyos, hogy minden informatikus - beleértve a leendőket is - tanulmányaik kezdetén találkoztak ezen eljárásokkal. Nagyszerű terület arra, hogy megérthessük mi a műveletigény, hogy mi számít igazán sok adatnak, vagy, hogy mit értünk egy algoritmus stabilitásán.

1.1. A feladat és annak értelmezése

A feladat egy oktatóprogram létrehozása, melynek segítségével az érdeklődő megértheti néhány rendezési algoritmus működését egy egyszerű, letisztult felületen. Lehetőséget kell adni az algoritmusok lépésenkénti vizsgálatára, továbbá a műveletek számának összehasonlítására. A felhasználó több módon megadhatja a rendezendő pozitív egész számokat:

- begépeléssel
- generálással
- fájlból betöltéssel

1.2. Alkalmazott technológiák

A Következőkben röviden összefoglaljuk a *Java*[8], *JavaFX*[9] és *JUnit*[10] jellegzetességeit.

1.2.1. Java

A *Java* egy általános célú, objektumorientált programozási nyelv, melyet 2009-ig a *Sun Microsystems* fejlesztett, ezt követően pedig az *Oracle*. A szakdolgozatban használt 1.8-as verziót már az *Oracle* adta ki 2014-ben. A *Java* nyelv a szintaxisát a *C* és *C++* nyelvektől örökölte, azonban utóbbitól eltérően egyszerű objektummodellel rendelkezik.

A *Java* platformra készült programok túlnyomó többsége asztali alkalmazás. Manapság egyre több helyen találkozhatunk a *Java* nyelven írt programokkal, például mobil eszközökön, banki rendszereknél vagy akár egy szórakoztató elektronikai eszközön. Nagy előnye, hogy sok nyelvvel ellentétben platformfüggetlen, azaz egy adott platformról egy program minimális változtatással átültethető egy másik platformra.

A *Java* legfontosabb része a *Java virtuális gép (JVM)*. A *JVM*-et sokféle be rendezés és szoftvercsomag tartalmazza, így a nyelv egyaránt platformként és közép szintként is működik. Összefoglalva a *Java* program három fontos szerepet tölt be:

- programozási nyelv
- köztes réteg (middleware)
- platform

1.2.2. JavaFX

Olyan szoftverplatform, amelynek célja, hogy gazdag internetes alkalmazást lehessen készíteni és futtatni eszközök széles skáláján. Eredetileg a *Swing* könyvtárat váltotta volna fel, azonban jelenleg mindkettő része a *Jave SE*-nek.

A 2.0-ás verzióig a fejlesztők egy külön nyelvet használtak, amelyet *JavaFX Script*-nek neveznek. Azonban mivel ez szintén *Java* bájtkódot generál a későbbiekben megadatott a lehetőség, hogy a programozók *Java* kódot használjanak helyette. A *JavaFX* egyik legnagyobb előnye, hogy egy egyszerű *XML* struktúrában leírhatók a program grafikus felületének összetevői, melyhez ezt követően elegendő az egyes interakciókhoz tartozó funkciókat implementálni.

Az elterjedtebb operációs rendszerek mindegyikét támogatja. Ahogyan előnye, úgy hátránya is a *Swing*-hez képest az, hogy jelenleg is folyik a fejlesztése, ezért olykor csak hosszas utánajárást követően sikerül megoldást találni egy-egy problémára.

1.2.3. JUnit

Egy egységteszt keretrendszer a *Java* programozási nyelvhez. Az egységtesztek karbantartására, és futtatására kínál szolgáltatást. Gyakran a verzió kiadási folyamat részeként szokták beépíteni, azaz egy kiadás akkor hibátlan, ha ezen tesztek

mindegyike hibátlanul lefut. Egy 2013-as felmérésben[12] tízezer Java technológiát használó *GitHub* projektet vizsgáltak. A projektek csaknem harmadánál használták a *JUnit*-ot, ezzel az egyik leggyakrabban használt függvénykönyvtár volt a felmérés során.

2. fejezet

Felhasználói dokumentáció

2.1. Rendszerkövetelmények

Az elkövetkezőkben ismertetésre kerülnek a minimális és az ajánlott rendszerkövetelmények.

2.1.1. Minimális rendszerkövetelmények

Mivel a program *Java* nyelven íródott, ezért elengedhetetlen, hogy a felhasználó számítógépén lehetőség legyen *Java* alkalmazások futtatására. Az alábbi operációs rendszereken érhető el a *Java Runtime Enviroment 8u45*-ös verziója:

- *Windows* 8
- *Windows* 7
- *Windows* Vista SP2
- *Windows Server* 2008 R2 SP1 (64-bit)
- *Windows Server* 2012 (64-bit)
- *Mac OS X* 10.8.3 vagy újabb
- *Suse Linux Enterprise Server* 10 SP2+, 11.x
- *Ubuntu Linux* 12.04 vagy újabb
- *Red Hat Enterprise Linux* 5.5+, 6.x
- *Oracle Linux* 5.5+; 6.x; 7.x

Hardverkövetelmények tekintetében a *Java JRE 8* futtatásához szükséges minimum követelményei az irányadóak. Azonban a program bizonyos esetekben több erőforrást is igényelhet, ezért ajánlott nagyobb memóriával és erősebb processzor rendelkező rendszer használata. A követelmények a következő táblázatban találhatók:

Memória	128 MB
Szabad lemezterület	124 (+2) MB
Processzor	<i>Pentium 2</i> 266 MHz

2.1.2. Ajánlott rendszerkövetelmények

A szoftver tökéletes működéséhez a legelterjedtebb operációs rendszer, a *Windows* ajánlott. Továbbá követelmény 16:9-es képaránnyal rendelkező monitor, és legalább 1366×768 képernyőfelbontás használata.

A rendszer fejlesztése a következő ajánlott konfiguráción történt:

Operációs rendszer	<i>Windows 7</i>
Memória	4 GB
Processzor	<i>Intel</i> Core i5-2467M, 2000 MHz

2.1.3. Telepítés és eltávolítás

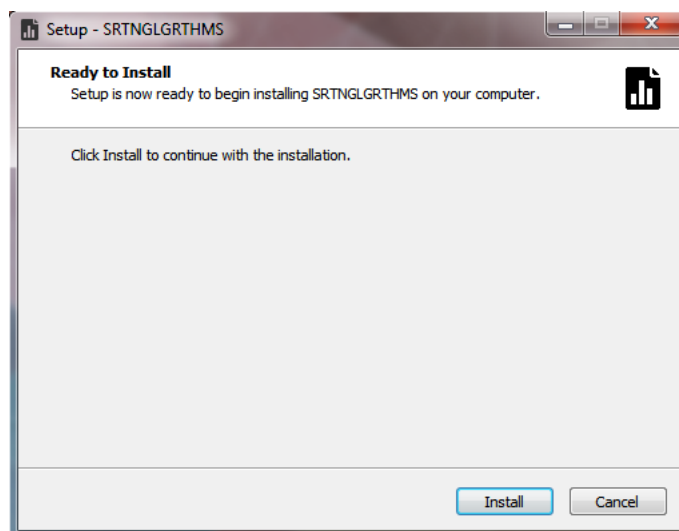
Alapvetően elegendő a *Java* futtatási környezet telepítéséről gondoskodnia a felhasználónak, ezen felül más program telepítésére nincs szükség. Azonban, mivel elsősorban *Windows* operációs rendszeren történő futtatásra lett felkészítve a program, ezt az operációs rendszert használók választhatják a kényelmesebb, natív telepítési megoldást. Elsőként a programhoz készült telepítővel történő konfigurálást vesszük végig, majd ezt követően a *Java* programokra inkább jellemzőbb, ám kissé körülményesebb telepítési mód kerül bemutatásra. Végül röviden összefoglaljuk a program eltávolításához szükséges lépéseket.

Bármely módszert is szándékozik követni a felhasználó, először győződjön meg róla, hogy az előzőekben ismertetett rendszerkövetelményeknek megfelel a számítógépe

Telepítés natív telepítővel

Ez a telepítési mód csak a *Windows*-t használók számára érhető el.

Az első lépés a telepítési varázsló elindítása. A megjelenő párbeszédpanelon kattintsunk a **Telepítés** gombra. Ezt követően elindul a telepítés, ami körülbelül fél percet vesz igénybe.

2.1. ábra. A telepítési párbeszédpanel

A telepítési panel bezárása után máris megjelenik a program főmenüje, így megkezdheti a felhasználó a használatát. A későbbiekben történő futtatáshoz a következő könyvtárba szükséges navigálni: **C:\Felhasználók\{Felhasználói név}\AppData\Local\SR**

A fenti útvonal akkor érvényes, ha **C:** meghajtón található az operációs rendszer, néhány rendszeren más lehet ennek a meghajtónak a betűjele. Továbbá egyes számítógépeken az **AppData** mappa rejtett lehet, így érdemes valamilyen fájlböngészőt, például *Total Commander*-t használni.

Hagyományos telepítés

A most ismertetésre kerülő telepítési mód minden operációs rendszeren elérhető.

Az első feladat a *Java* virtuális gép telepítése, amely letölthető a következő webcímről: <http://java.com/inc/BrowserRedirect1.jsp>

Fogadjuk el a licenyszerződést, töltsük le a *JRE* telepítőfájlt. Ha frissíteni szeretnénk a jelenlegi *Java* verziót a rendszerünkön, akkor előbb célszerűbb eltávolítani a régi verziót. Miután feltelepítettük a futtatási környezetet, készen áll a szoftver futtatására a rendszerünk. A program könyvtárában található **SRTNGLGRTHMS.jar** fájl elindításával kezdetjük meg a szoftver használatát.

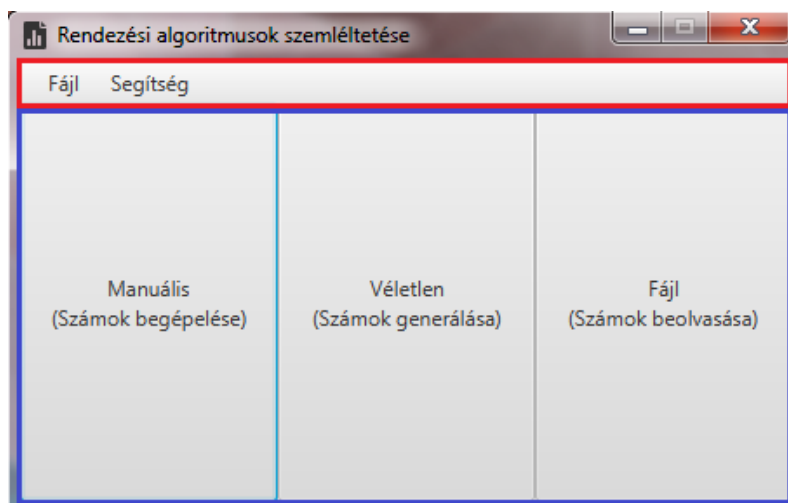
Eltávolítás

A program törlése az utóbb ismertetett telepítési mód esetében mindössze annyiból áll, hogy a **SRTNGLGRTHMS.jar** fájlt eltávolítjuk, valamint amennyiben a jövőben nincs igény a *Java* futtatási környezet használatára, úgy a felhasználó eltávolíthatja azt. *Windows*-on történő natív telepítést követően a program telepítési könyvtárában található **unins000.exe** fájlt futtatva, majd az **Igen** gombra kattintva a program törlődik a számítógépről.

2.2. Felhasználói felület bemutatása

2.2.1. Főmenü

A program indítását követően megjelenik a főmenü, mely két komponensből áll.

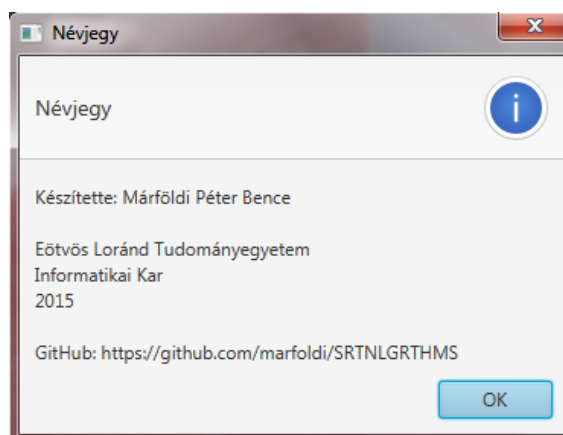

2.2. ábra. A program főmenüje

Az ablak felső részén található piros színnel jelölt rész az eszköztárat foglalja magában. A kék szín jelöli a főmenü központi paneljét, mely három gombból tevődik össze. Ezen gombokra történő kattintás után lehetőség nyílik a rendezendő számok megadására.

Eszköztár

Az eszköztárat két menüpont alkotja, **Fájl** és **Segítség** címszóval ellátva. Az előzőben a program bezárásának lehetősége kapott helyet, míg utóbbiban a szoftver névjegye tekinthető meg. Az **Ok** gomb lenyomásával bezárható a névjegy.

2.3. ábra. A program névjegye

Központi panel

A három gombból áll:

- Manuális (számok begépelése)
- Generálás (számok generálása)
- Fájl (számok beolvasása)

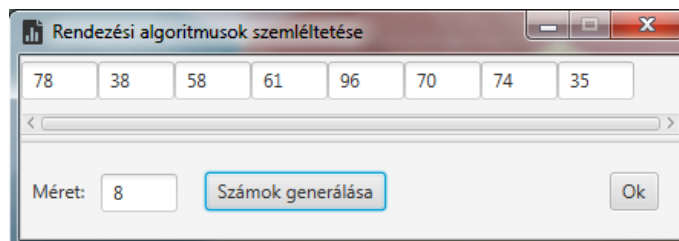
Ezek közül bármelyre kattintva átnavigálhatunk a bement megadását lehetővé tévő felületekre.

2.2.2. Bemenet megadása panel

Az előzőekben említett három lehetőség közül választhat a felhasználó.

Manuális

A megjelenő panelen két gomb található, melyek kezdetben inaktívak. A "Méret:" címke után található beviteli mezőbe egy pozitív egész szám megadásával és az **ENTER** billentyű leütésével megjelennek a számok bevitelére lehetőséget adó mezők. Ezt követően a panelen található két gomb már kattintható, a **Számok generálása** gombra kattintva 0 és 100 közötti véletlen számokkal töltődnek fel a mezők. Az **Ok**ra történő kattintás után megjelenik a program **Főpanelje**.

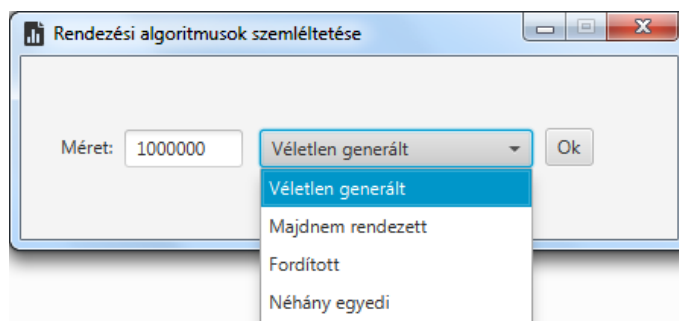

2.4. ábra. 8 elemű manuálisan megadott bemenet

Meg kell jegyezni, hogy ebben a módban legfeljebb száz érték adható meg, ennél nagyobb méretű bemenet manuális feltöltése túl körülményes lenne. Amennyiben több számot szándékozik megadni a felhasználó, válasszon a számok generálása vagy a fájlból történő beolvasás lehetőségek közül.

Generálás

A "Méret:" címke mellett megadva a bemeneti számok mennyiségét, és a legördülő menüből kiválasztva a generálás módját az **OK** gomb kattinthatóvá válik.

2.5. ábra. Egymillió véletlen generált érték megadása

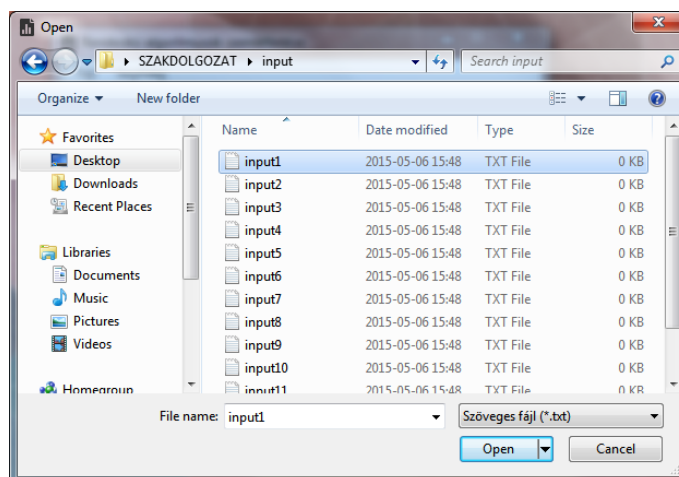
A legördülő menüből a következő négy típus közül lehet választani, azaz a generált tömb legyen:

- Véletlen generált - véletlenszerűen választott számokból álljon
- Majdnem rendezett - a tömb 80%-a már rendezve legyen
- Fordított - a tömb legyen csökkenőleg rendezett
- Néhány egyedi - a tömb elemei között sok azonos érték szerepeljen

Itt megjegyzendő, hogy amennyiben az input mérete az $[1,100]$ intervallumban van, akkor a rendezendő számok a 0 és 100 közötti értékek közül kerülnek kiválasztásra. Ennek oka, hogy a túl nagy differencia az egyes értékek között sokat rontana az oszlopdiagramok megjelenésén. Ellenkező esetben a *Java* nyelv által definiált egész típus (*Integer*) maximális értékéig terjedhet a generált számok nagysága.

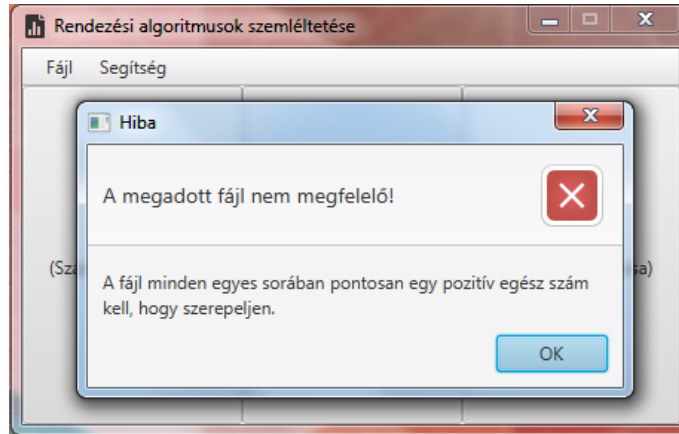
Fájlból beolvasás

A gombra történő kattintás után megjelenik egy fájlállózó. A tallózóban csak szöveges(*txt* kiterjesztésű) fájl választására van lehetőség.

2.6. ábra. Fájlállózó

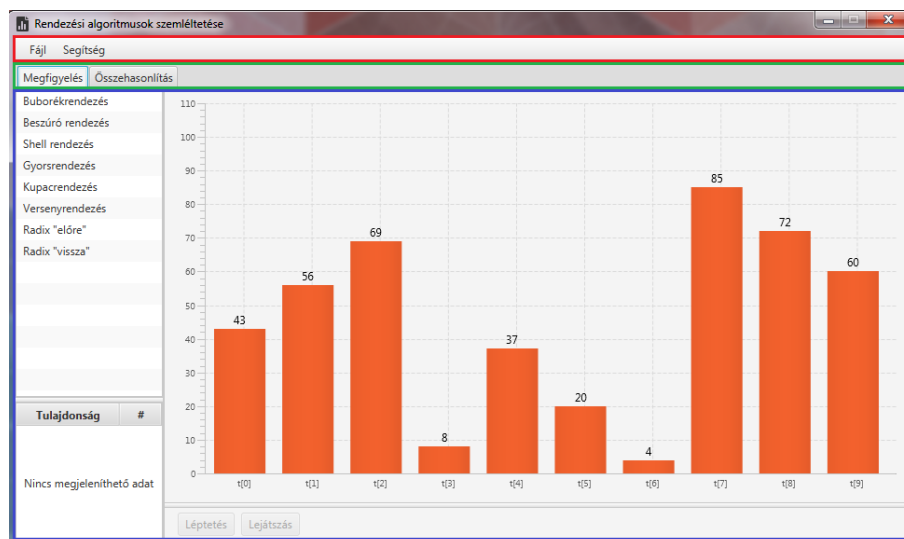
A fájl tartalmára történő megszorítások szigorúak. Minden sora legfeljebb egy pozitív egész számot tartalmazhat, ellenkező esetben a program hibaüzenet kíséretében visszatér a főmenübe. Fontos, hogy az előzőek értelmében az üres sorok sem megengedettek.

2.7. ábra. Nem megfelelő fájl esetén a hibaüzenet

2.2.3. Főpanel

A rendezendő számok sikeres megadása után megjelenik a program főpanelje, mely három logikai részből áll. A főpanel magában foglalja a **Megfigyelés** és **Összehasonlítás** paneleket, melyek összetettségükből fakadóan külön alfejezetekben kerülnek részletezésre.

2.8. ábra. A program főpanelja

Eszköztár

A **Főmenü**höz hasonlóan itt is jelen van a piros színnel jelzett eszköztár sáv. Itt fontos kiemelni, hogy a **Fájl** és **Segítség** pontokon belül további alpontok is elérhetők:

A **Fájl** menüpont bővül a **Vissza a főmenübe** lehetőséggel, melynek segítségével a program újraindítása nélkül lehetőség van újabb rendezendő számsorozat megadására.

A **Segítség**re kattintva további lehetőségként választható az **Algoritmusról** pont. Itt elolvasható a rövid szöveges ismertetője a **Megfigyelés** panel listájából kiválasztott elemnek. Amennyiben pedig az **Összehasonlítás** panel aktív, akkor e panel táblázatából kiválasztott algoritmus leírása tekinthető meg. Az aktuális panelen ha nem került kiválasztásra sor, akkor a menüpontra történő kattintás után felugró ablak figyelmezteti a felhasználót arról, hogy e menüpont használatához előbb ki kell választani egy algoritmust.

Panelválasztó

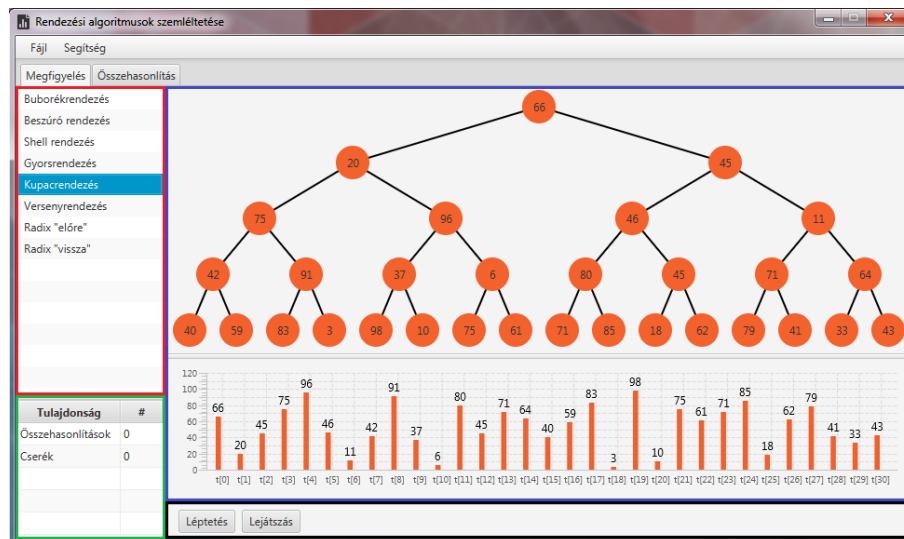
Amennyiben a bemenet megadásánál már ismertetett $[1,100]$ intervallum magában foglalja a bemenet hosszát, akkor két elem látható a zöld jelölt részen. Így lehetősége van a felhasználónak navigálni a **Megfigyelés** és az **Összehasonlítás** panel között. Ellenkező esetben csak az utóbbi panel jelenik meg. Az aktuálisan megjelenített felület neve a listában kék kerettel jelenik meg, valamint a másik elemhez képest világosabb szürke színnel.

Panel

A harmadik logikai egységet alkotják a panelek - kék színnel jelölve -, melyek közötti váltást a **Panelválasztó** teszi lehetővé. Mivel részletesebb leírást kíván a panelek ismertetése, ezért egy-egy külön alfejezetben kerülnek bemutatásra.

2.2.4. Megfigyelés panel

A főpanel középső területén foglal helyet, négy komponensből tevődik össze. A felhasználónak itt nyílik lehetősége az egyes algoritmusok megfigyelésére, tanulmányozására.

2.9. ábra. Megfigyelés panel

Algoritmus lista

Az ábrán piros színnel jelölt rész, melynek elemeire kattintva kiválasztható, hogy mely algoritmust szeretné a felhasználó vizsgálni. A kiválasztott elem kék háttérszínt kap, alapértelmezett esetben nincs kijelölt elem.

Állapotjelző táblázat

A kiválasztott algoritmus aktuális állapotához tartozó információk jelennek meg a táblázatban. Az ábrán zöld kerettel van jelölve a komponens. Amennyiben nincs kiválasztott elem a **Nincs megjeleníthető adat** szöveg jelenik meg.

Két oszlopa a **Tulajdonság** és a **#**, mely utóbbi az értéket jelöli. Alapvetően az összehasonlításon alapuló algoritmusoknál megjelenő adatok az összehasonlítások és cserék vagy mozgások száma. Az edényrendezéseknél pedig az aktuálisan vizsgált bit indexe és a vizsgálatok száma jelenik meg. Egyes algoritmusokhoz a jobb megérthetőség miatt további állapotjelző értékek is tartoznak, melyek a következők:

Algoritmus	Tulajdonság
Shell rendezés	Lépésköz
Gyorsrendezés	Vezérellem
Radix "előre"	Cserék száma

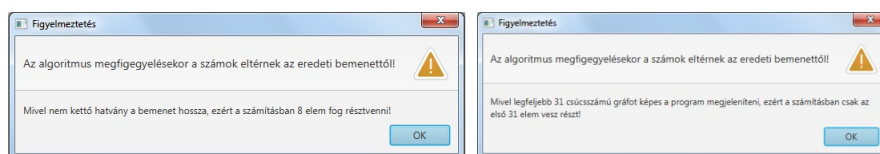
Gombok

Alaphelyzetben a **Léptetés** és **Lejátszás** gombok inaktívak. A képen fekete keretet jelzi a helyüket. Amennyiben a felhasználó kiválaszt egy elemet az algoritmus listáról kattinthatóvá válnak. A léptetéssel egy következő állapotot tekinthet meg

a felhasználó. A **Lejátszás** gombra kattintva a program bemutatja az algoritmus működését. A felhasználó bármikor megállíthatja az animációt a **Lejátszás** gomb helyén található **Megállítás** gombra kattintva, majd ha kívánja innen folytathatja a vizsgálatot. Amennyiben a rendezés lezajlott, megjelenik az **Újraindítás** gomb, melynek megnyomásával az értékek visszakerülnek az eredeti helyükre.

Állapotjelző felület

A fenti ábrán kék szín jelöli ezt a területet. Az állapotjelző felületen minden esetben legalább egy oszlopdiagram foglal helyet. Ettől eltérően a **Kupac**- és **Versenyrendezés** kiválasztásakor egy gráf is helyet kap. Továbbá a **Radix "vissza"** rendezés második tömbjének reprezentálásához egy plusz oszlopdiagram is megjelenik. Itt megjegyzendő, hogy a szemléltetéshez használt bináris fa legfeljebb 31 csúcsot tartalmazhat. Hosszabb bemenet megadásakor csak az első 31 elem vesz részt a megjelenítésben, erről felugró ablak tájékoztatja a felhasználót:

2.10. ábra. Megváltozott bemenetről a figyelmeztetőablakok

Az egyes műveleteket különböző színek is jelölik. Alapértelmezetten a rendezendő elemek színe a következőket jelentik:

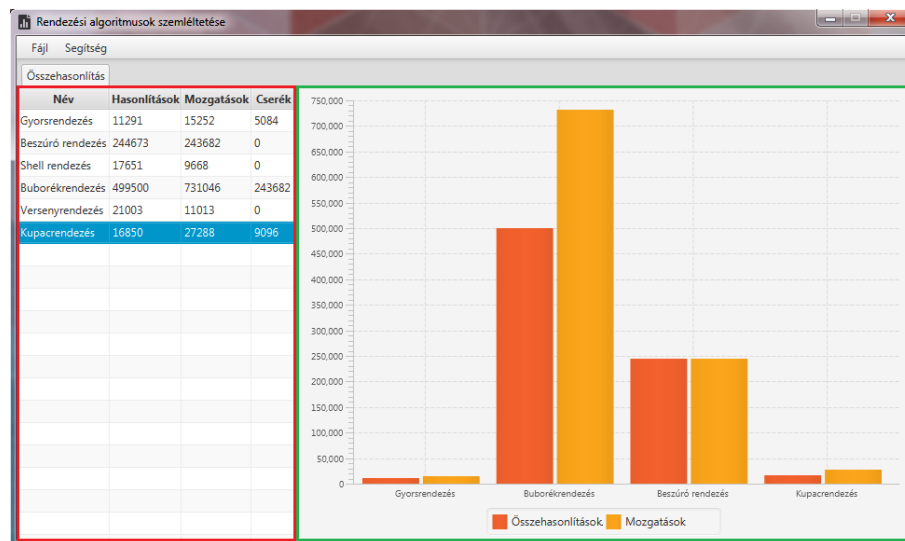
- Az alapértelmezett szín, nincs kijelölve az elem.
- Az elem cserére vagy mozgatásra van kijelölve.
- Az elemnek kitüntetett szerepe van.
- Az elem már a végleges helyére került.

A ● jelölés némi magyarázatra szorul. A kitüntetett szerepű elemnek számít például a gyorsrendezés vezéreleme, vagy a versenyrendezés fájának felépítésekor egy belső csúcsba kerülő elem.

Némely algoritmusnál a fentiektől eltérő lehet az egyes színek jelentése. A következő fejezetben(2.3), az algoritmusok ismertetésénél jelölve van minden ilyesfajta különbség.

2.2.5. Összehasonlítás panel

A **Megfigyelés** panellel megegyezően a főpanel középső részén található, két logikai egységből épül fel. Lehetőséged ad az összehasonlításon alapuló rendezések műveletigényeinek a vizsgálására.

2.11. ábra. Összehasonlítás panel

Elemzés táblázat

Piros kerettel jelölt rész az ábrán, mely táblázatnak négy oszlopa van:

- Név - az algoritmus neve
- Hasonlítások - a rendezés során végzett összehasonlítások szummája
- Mozgatások - az elemmozgatások számának összege
- Cserék - a végzett cserék szummája

A **Mozgatások** oszlop minden esetben kitöltésre kerül, még ha az algoritmus nem is mozgatásokat használ. Ekkor a mozgatások oszlopban a cserék számának háromszorosa jelenik meg. Ennél fogva egyszerűbb az algoritmusok vizsgálata.

Elemzés diagram

A táblázathoz képest balra helyezkedik el a zöld kerettel jelölt oszlopdiagram. Kezdetben teljesen üres, csak a jelölések jelentése látható. Az **Elemzés táblázat** egy során történő dupla kattintás következtében megjelenik az algoritmus összehasonlításainak és mozgatásainak a száma. Előbbi narancs- utóbbi citromsárga színnel. Amennyiben olyan sorra kattint a felhasználó, mely már látható a diagramon, azon algoritmus adatai eltűnnek a felületről.

2.3. A vizsgált algoritmusok

2.3.1. Buborékrendezés

Leírás

A legrégebbi és a legegyszerűbb rendezési algoritmus. Mindemellett a legtöbb esetben a leglassabb is. Már az 1965-ös évben megjelent egy teljes körű elemzése[4].

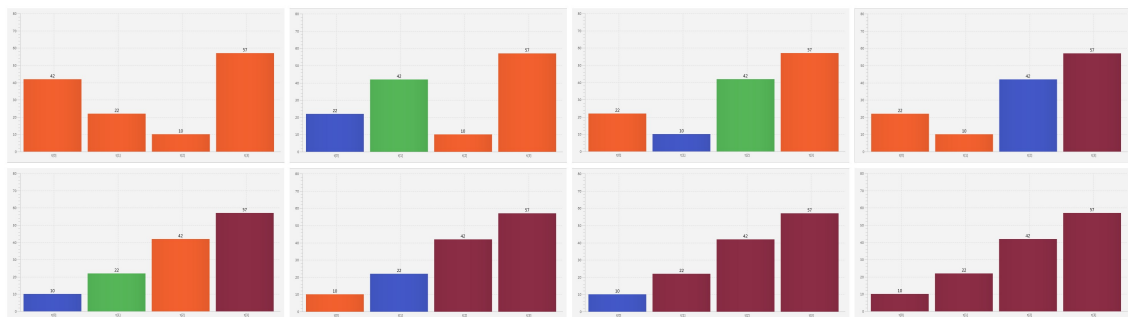
Működés

A rendezés minden egyes elemet összehasonlít a rákövetkező elemmel, és ha szükséges megcseréli őket. Ez azt eredményezi, hogy lépésenként a maximális elem "buborék" szerűen a lista végére kerül, ezzel egyidejűleg a kisebb elemek "lesüllyednek" a tömb elejére. Amennyiben egy menetben a maximális eleme elérte a helyét visszavezetjük a problémát az eggyel "rövidebb" rendezési feladatra[1]. Az algoritmus javítható azzal, ha figyeljük, hogy az egyes menetekben történt-e csere. Amennyiben egy olyan menet végére értünk, amelyben egy elem helye sem változott, akkor a tömb már rendezve van. A program az eredeti, nem javított verziót mutatja be.

Példa

A rendezendő számok: 42, 22, 10, 57.

Az első ábrán szerepel a kezdeti állapot, a másodikon az első két értéket cseréje látható. A 42 ismét fentebb kerül egy pozícióval a harmadik ábrán. A negyedik ábrán csupán egy összehasonlítás történik, mivel az 57 nagyobb mint az öt megelőző érték. Az ötödik ábrán az előző állapot első két értékének(22 és 10) a cseréje látható. Az ezt követő összehasonlítás eredménye, hogy a második legnagyobb érték(42) a helyére került. Ezt követően már csak egy összehasonlítást történik, mely után az adatsor rendezve lesz.

2.12. ábra. Példa a buborékrendezésre

Műveletigény

Párosával haladunk végig az elemeken, és így vizsgáljuk őket. Mivel minden menet végén visszavezetjük a problémát az eggyel rövidebb feladatra, ezért az összehasonlítások száma n hosszú bemenetre:

$$\ddot{O}(n) = (n-1) + (n-2) + \dots + 1 = \frac{n \cdot (n-1)}{2} = \frac{n^2}{2} - \frac{n}{2} = \Theta(n^2)$$

A cserék száma már nem állandó, a bemenő adatok inverziószámával egyezik meg. Belátható, hogy minden egyes cserével egy inverzió szüntethető meg két elem között. A legtöbb cserét akkor szükséges eszközölni, ha a rendezendő elemek mindegyike inverzióban áll a rákövetkező elemmel, azaz a tömb nagyság szerint csökkenő sorrendben rendezett. Ekkor a cserék száma:

$$MCs(n) = \frac{n \cdot (n-1)}{2} = \Theta(n^2)$$

Amennyiben a tömb elemei már rendezettek, akkor egyetlen cserét sem szükséges végrehajtani. Az átlagos csereszám a maximális cserék számának fele[1], ám nagyságrendileg még ez is $\Theta(n^2)$

Jelölések az állapotjelző felületen

Kitüntetettnek (● színnel) jelöljük azt az elemet, amely egy csere következtében feljebb került. Nincs egyéb eltérés az eredeti jelölésekhez képest.

2.3.2. Beszúró rendezés

Leírás

A legtöbb esetben akár kétszer hatékonyabb a buborékrendezéshez képest[1]. Az elve egyszerűen megérthető egy hétköznapi példán keresztül: A kezünkben tartunk kártyalapokat, majd egy pakliból húzva az új lapot beszúrjuk a kezünkben lévő, már rendezett lapok közé. Ennélfogva szokás kártyás rendezésnek is nevezni.

Működés

Két részre bontjuk a tömböt, az egyik részén - a tömb bal szélé - a már rendezett, míg a másikon a még nem vizsgált elemek szerepelnek. Kezdetben a tömb első elemét tekintjük a rendezett résznek.

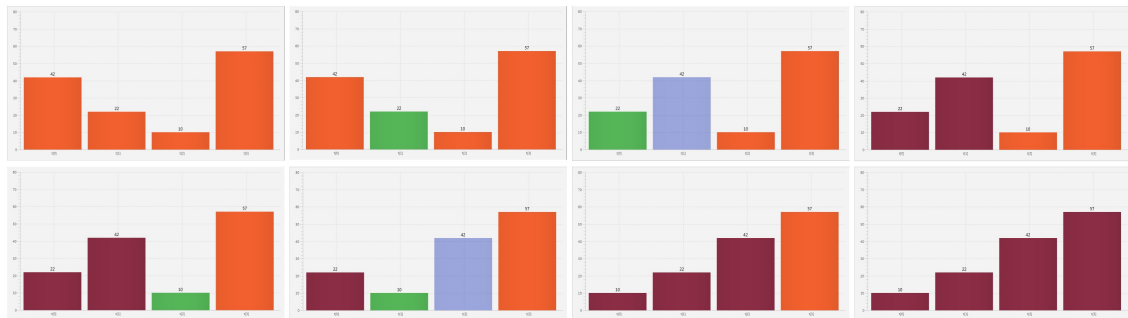
Lényege, hogy a soron következő elemet - a második elemtől kezdve - egy ideiglenes változóba mentjük, és a rendezett tömb rész elemeit jobbra csúsztatjuk mind-

addig, amíg a kiválasztott érték nem kerül a helyére. Ezt $n-1$ alkalommal ismételve megkapjuk a rendezett tömböt.

Példa

A rendezendő számok megegyeznek a buborékrendezés bemutatásánál használtakkal, azaz: 42, 22, 10, 57.

Az első ábrán szerepel a kezdeti állapot. A következő képen jelöljük azt, hogy a második elemet fogjuk beszúrni. A harmadik ábrán felcsúsztatjuk a 42 értéket, majd a negyedik képen már látható, hogy a tömb első két eleme alkotja rendezett tömbrészt. Ezt követően a harmadik elem kerül kiválasztásra. Az összehasonlítások eredményeképp a teljes rendezett tömbrészt jobbra tolódik, így az 7. képen már a tömb első három eleme megfelelő sorrendben van. Végül a tömb utolsó eleme kerül összehasonlításra az öt megelőzővel, mivel nagyobb tőle, így kész a rendezési feladat.

2.13. ábra. Példa a beszúró rendezésre

Műveletigény

Legjobb esetben elegendő a második elemtől mindegyik elemet az előtte található értékkel összehasonlítani, vagyis a tömb már eleve rendezett[3]. Ez pontosan $n-1$ összehasonlítást jelent, azaz:

$$m\ddot{O}(n) = (n - 1) = \Theta(n)$$

Ebben az esetben pedig egyetlen elemet sem kell mozgatni.

A legrosszabb eset akkor áll fenn, ha a beszúrandó elem minden alkalommal kisebb a már beszúrt elemeknél, azaz a tömb elemei csökkenőleg rendezettek[1]. Ekkor az összehasonlítások száma:

$$M\ddot{O}(n) = \sum_{i=1}^n i = \frac{(1 + (n - 1)) \cdot (n - 1)}{2} = \frac{n \cdot (n - 1)}{2} = \Theta(n^2)$$

Továbbá ekkor a mozgatások száma:

$$MM(n) = \Theta(n^2)$$

Jelölések az állapotjelző felületen

A már rendezett tömbrészt szín jelöli. Az aktuálisan beszúrandó elem pedig a jelölést kapja. A kiválasztott elemmel összehasonlított értékek színt kapnak.

Megjegyzendő, hogy a kitüntetett szerepű avagy beszúrandó elem nem szerepel tömbelemként az összehasonlításakor, csupán a felületen van jelölve a jobb megérthetőség okán.

2.3.3. Shell rendezés

Leírás

Donald Shell nevéhez fűződik, a legtöbb esetben a leggyorsabb négyzetes idejű algoritmus. Az elve az, hogy célszerű lehet előbb a "távolabb" lévő elemeket hasonlítani és mozgatni, mivel így az elemek hamarabb közel kerülhetnek a végleges helyükhöz.

Működés

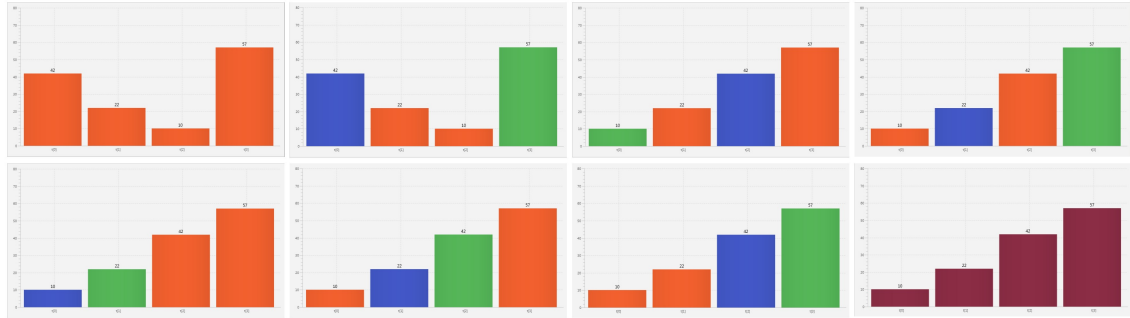
Többször vizsgálja a tömböt, és minden alkalommal egy részén beszúró rendezést hajt végre. Arra, hogy mekkora méretű résztömböt vizsgáljon az egyes lépésekben az algoritmus több javaslat is található. A teljesség igénye nélkül néhány ajánlás[5] erre vonatkozóan:

Szabály (k=1...)	Konkrét értékek	Műveletigény	Szerző
$\lfloor n/2^k \rfloor$	$\lfloor \frac{n}{2} \rfloor, \lfloor \frac{n}{4} \rfloor, \dots, 1$	$\Theta(n^2)$	Shell, 1959
$2^k - 1$	1, 3, 7, 11, ...	$\Theta(n^{\frac{3}{2}})$	Hibbard, 1963
$2^p 3^q$ váltakozva	1, 2, 3, 4, ...	$\Theta(n \log^2 n)$	Pratt, 1971

Példa

Az előző példákban használt számokat kívánjuk rendezni ismét, azaz a bemenet: 42, 22, 10, 57.

Az első képen látható a kezdeti állapot. A következő ábrán jelöljük azt, hogy a negyedik elemet fogjuk mozgatni, ekkor a lépésköz három. A harmadik képen már kettő a vizsgált elemek távolsága. A harmadik, kiválasztott elemet beszúrjuk az első elem helyére. A negyedik képen vesszük a következő elemet, továbbra is 2 lépésközzel, ekkor nem szükséges mozgatni. Végül az ötödik megjelenített lépéstől kezdve beszűrő rendezést alkalmazunk.

2.14. ábra. Példa a Shell rendezésre

Műveletigény

A fentebbi táblázatból látható, hogy az algoritmus sebessége nagyban függ a lépésköz megválasztásától. A program a **Vaughan Pratt** által javasolt értékeket[6] használja, így legrosszabb esetben $\Theta(n \log^2 n)$ a műveletek száma.

A legjobb eset akkor áll fenn, ha a tömb elemei már rendezettek, ekkor nincs szükség mozgatásra, az algoritmus futási ideje $\Theta(n)$ nagyságrendű.

Jelölések az állapotjelző felületen

A felület bemutatásában szereplőkhöz képest nincs eltérés.

2.3.4. Gyorsrendezés

Leírás

C.A.R. Hoare[7] alkotta meg 1965-ben. Az egyik leggyorsabb rendezési eljárás, ezért rendkívül gyakran alkalmazzák.

Működés

Helyben rendező, oszd meg és uralkodj[2] elven működő rekurzív algoritmus. A következő négy lépésre bontható fel az rendezés:

- Ha csak egy vagy nulla elemű az elemzett rész, akkor ne tegyünk semmit.
- Válasszunk egy vezérelemet (legjobb oldalibb elem).

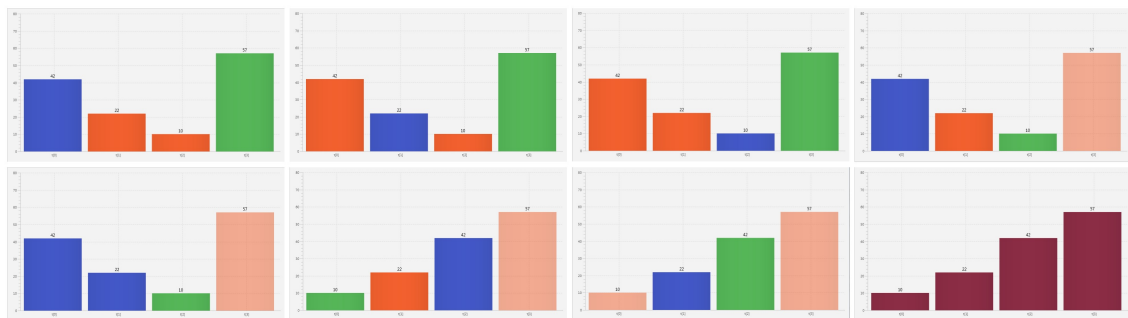
- Osszuk két részre a rendezendő részt, mozgassuk a vezérelemtől kisebb elemeket, míg a nagyobbakat a tömb végébe[3].
- Rekurzívan ismételjük meg az előbbi lépéseket a résztömbökön.

Gyakorlatilag szétválasztást eszközölünk, melynek eredményeképp a kiválasztott elemtől kisebb értékek tőle balra, a nagyobbak pedig jobbra helyezkednek el. Az egyszerűbb megérthetőséget szem előtt tartva a program mindig a legjobboldalibb elemet szelektálja.

Példa

Az eddigi példákkal megegyezően a bemenet: 42, 22, 10, 57.

Az első képen látható a már kiválasztott vezérelem. A negyedik ábráig csak összehasonlítások történnek, mivel minden elem kisebb, mint a kiválasztott érték. A negyedik képen a három elemű résztömbön végezzük el a rendezést, a vezérelem ismét a legjobboldalibb érték. Az ötödik képen az első érték nagyobb mint a vezérelem, így ezt az elemet a hatodik képen megcseréljük a vezérelemmel. Ezt követően a középső két elem kerül összehasonlításra, mivel nincs szükség cserére így a rendezés befejeződött.

2.15. ábra. Példa a gyorsrendezésre

Műveletigény

A rendezés műveletigényét befolyásolja, hogy hogyan választjuk meg a vezérelemet. Például a legrosszabb futási időt ($\Theta(n^2)$) eredményezi, ha mindig a legjobboldalibb elemet választjuk vezérelemnek, és a tömb elemei csökkenő sorrendben vannak[2]. Éppen ezért a gyakorlatban javasolt ezen elem véletlenszerű megválasztása.

Ha feltételezzük azt, hogy minden rekurzív lépés felezi a tömböt, akkor egy $n \log(n)$ magasságú fával lehet ábrázolni a rekurziót. Továbbá, mivel minden szinten az elemek száma n , és ezek particionálásához használt lépésszám $\Theta(n)$ így a legjobb esetben a futási idő $\Theta(n \cdot \log(n))$.

A gyorsrendezés a legtöbb esetben(közepes és nagy méretű bemenetre) a legmegfelelőbb választás ha számít a rendezés sebessége, mivel az átlagos futási ideje - $\mathcal{O}(n \cdot \log(n))$ - közel áll a legjobb futási időhöz[2].

Amennyiben a tömb elemei már eleve rendezettek vagy esetleg fordított sorrendben szerepelnek nem hatékony az eljárás.

Jelölések az állapotjelző felületen

A vezérelemet ● szín jelöli. Annak érdekében, hogy jobban átlátható legyen, hogy éppen melyik résztömbön folyik a vizsgálat az éppen nem vizsgált rész haloványabb sárga színnel van jelölve. A többi jelölés a felület bemutatásában leírtaknak megfelelően történik.

2.3.5. Kupacrendezés

Leírás

A módszert **J. W. J. Williams** és **R. W. Floyd** javasolták 1964-ben[3]. Az $\mathcal{O}(n \log(n))$ algoritmusok közül az egyik leglassabb, azonban előnye a gyorsrendezéssel szemben, hogy nem erőteljesen rekurzív. Ennél fogva jól alkalmazható milliós nagyságrendű bemenetre. Ahogyan a neve is sugallja, a rendezéshez egy kupac adatszerkezetet használ. Az algoritmus ismertetése előtt definiáljuk a kupac fogalmát[1]: Olyan bináris fa, amelyre a következők teljesülnek:

- Kizárólag a levelek szintjén hiányozhat csúcs, azaz "majdnem teljes".
- A levélszint csúcsai balra tömörítettek.
- Minden belső csúcs értéke nagyobb vagy egyenlő, mint a gyerekeinek értékei.

A második pont értelmében egyetlen olyan csúcs lehet, amelynek csak egy gyereke van, és az közvetlenül a levélszint felett kell, hogy elhelyezkedjen.

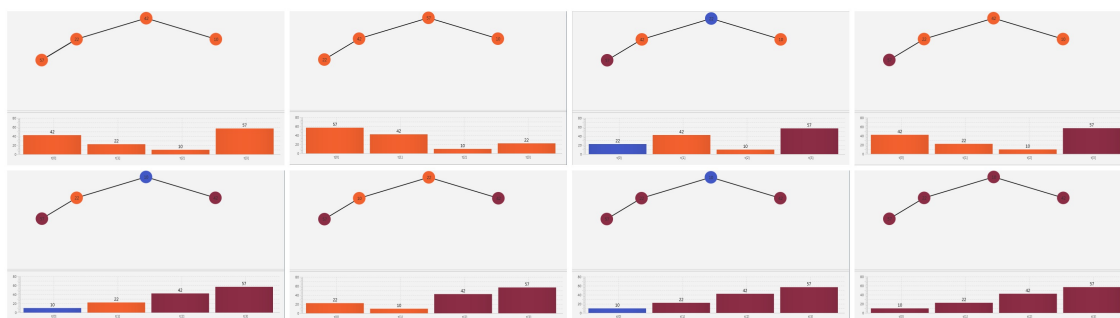
Működés

A rendezés az előbbi tulajdonságokra támaszkodik. Az algoritmus a bemeneti elemekből kupacot épít, majd a legfelsőbb elemét áthelyezi a kupac "végére". Ezt követően ellenőrzi a kupac tulajdonságokat, ahol szükséges cserét hajt végre, hogy helyreálljon a kupac adatszerkezet, ekkor már az utolsó, legjobboldalibb levélelem nem vesz részt a kupacépítésben. A gyökérben található elemet a legjobboldalibb levélelem elé helyezi, és újraépíti a kupacot. Ezen lépések addig ismétlődnek, amíg már a maximális elem áthelyezése nem lehetséges, a kupac "végére" helyezési művelet elérte a gyökeret.

Példa

Az eddigi példákkal azonosan a rendezendő számsorozat: 42, 22, 10, 57.

Az első kép a kezdeti állapotot mutatja. Ezt követően a bemeneti adatokból kupacot építünk, melynek eredménye a második ábra. A gyökérelemet a levélszint utolsó elemével megcseréljük a harmadik képen. Ellenőrizzük, hogy teljesülnek-e a kupac tulajdonságok, amennyiben nem cseréket hajtunk végre, ennek eredménye látható a 4. képen. Ismét a gyökérelemet lesüllyesztjük, majd ellenőrizzük a kupac tulajdonságot. Az előző két lépést megismételve rendezett tömböt kapunk.

2.16. ábra. Példa a kupacrendezésre

Műveletigény

A kupacrendezés egyik további, hogy míg a gyorsrendezésnek legrosszabb esetben a futási ideje $\mathcal{O}(n^2)$, addig itt a futási idő továbbra is $\mathcal{O}(n \cdot \log(n))$. Ennél fogva azon rendszereknél, ahol a négyzetes futási idő elfogadhatatlan inkább kupacrendezést alkalmaznak.

Jelölések az állapotjelző felületen

Az éppen összehasonlított értékeket ● jelöli. Amennyiben csere történt a belső csúcsba kerülő érték háttérszíne ● lesz. Ez alól kivétel, ha a gyökérbe került új érték, mivel ekkor már tudjuk az új legnagyobb értéket, ennek a színe ● lesz. Továbbá akkor is ezt a színt használjuk, ha már a tényleges, végleges helyére került egy elem.

2.3.6. Versenyrendezés**Leírás**

A maximum-kiválasztó rendezések közé tartozik, minden egyes menetben kiválasztja a legnagyobb elemet, kiírja és végül eltávolítja. A maximum kiválasztásnak a gyakorlati háttérét a sportesemények lebonyolítási rendje adja, azaz meghatározza

az elemek között a "nyertest"[1]. A módszert $n=2^k$ inputhossz esetén érdemes alkalmazni, mivel ettől értékő bemenetre sokkal kedvezőbb eredményt lehet elérni a kupacrendezéssel[1].

Működés

Az algoritmus által használt adatszerkezet egy teljes bináris fa. A bináris fa leveleiben szerepelnek a rendezendő elemek. Az első speciális menetben a fa első pontjait kitöltjük, úgy, hogy a pontba a gyerekei közül nagyobb érték kerül.

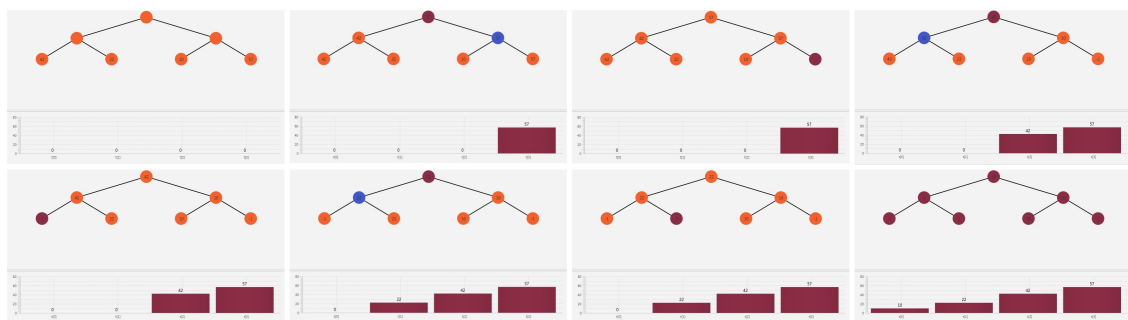
Ezt követően kerül sor az $(n - 1)$ egyszerűbb menetre: A gyökérben található elemet keresve "lefelé" haladunk a bináris fában, majd megtalálva azt a levelet amelyben a gyökér értéke szerepel egy abszolút vesztést állítunk a helyére. Ez az érték a programban -1, mivel csak pozitív egészeket használunk a rendezések szemléltetésére. Ezzel ellentétben a gyakorlatban ez az érték $-\infty$. Majd ezen az "ágon" újrajátsszuk a mérkőzéseket.

Amennyiben a bemenet hossza nem kettő hatvány a program -1 értékekkel tölti fel a bináris fa további leveleit, amíg a bemenet hossza nem lesz megfelelő.

Példa

Az eddigi példákkal megegyezően a bemenet: 42, 22, 10, 57.

Az első ábra a kezdőállapotot mutatja. A második kép a versenyfa kitöltését követő állapot, melynek eredményeképp megjelenik az abszolút maximum érték a diagramon. Ezt követően a harmadik képen látható a maximális értékhez tartozó levélelem megtalálásának állapota. A negyedik ábra szemlélteti az újrajátszás eredményét. Az előzőekhez hasonlóan szemléltetik a további képek a maximum érték megjelenítését, a levélelem megkeresését majd az újrajátszás eredményét.

2.17. ábra. Példa a versenyrendezésre

Műveletigény

A rendezés egyetlen hátránya a tárigénye, n szám esetén további $n - 1$ mezőre szükség van a versenyfa elkészítéséhez. Éppen emiatt a gyakorlatban nem sűrűn

használt eljárás. Az első, speciális menet, a versenyfa kitöltése $n - 1$ összehasonlítást és mozgatást használ ($n - 1$ a belső csúcsok száma). Minden további menetben a fán kétszer kell végigmenni, melynek magassága $\log_2(n)$. Egyszer a maximális levél megtalálásához, majd az újrajátszáshoz, így a ezen menetek $2\log_2(n)$ összehasonlítást végeznek. Mozgatás csak a második, újrajátszási művelethez tartozik. Így a műveletigények:

$$\ddot{O}(n) = n - 1 + (n - 1) \cdot 2 \cdot \log_2(n) = \Theta(n \cdot (\log(n)))$$

$$M(n) = n - 1 + (n - 1) \cdot \log_2(n) = \Theta(n \cdot (\log(n)))$$

Jelölések az állapotjelző felületen

Az összehasonlításokat, valamint a maximális levélelem megkereséséhez bejárt utat szín jelöli. A meccsek lejátásakor a belső csúcsba kerülő érték jelölést kap. Ez alól kivétel, amikor a gyökérbe kerül egy meccs győztese, ekkor lesz az elem színe, továbbá akkor is ez a jelölés, amikor megtaláltuk a maximális levélcsúcsot.

2.3.7. Radix "előre"

Leírás

Az előzőekben ismertetett algoritmusok mindegyike összehasonlításon alapuló rendezés. A radix rendezés viszont az edényrendezések közé tartozik. Ezen rendezések nem hasonlítják össze az elemeket, hanem az elemek a rendezés során az értéküknek megfelelő edényekbe kerülnek. Az edényrendezések eredményeként rendezett adatsorozatot kapunk lineáris időben[3]. A radix rendezés egy rekurzív algoritmus, melynek minden szintjén létrejönnek az edények.

Az általános edényrendezés egy speciális változata a radix előre rendezés, bináris, d hosszú számokra.

Működés

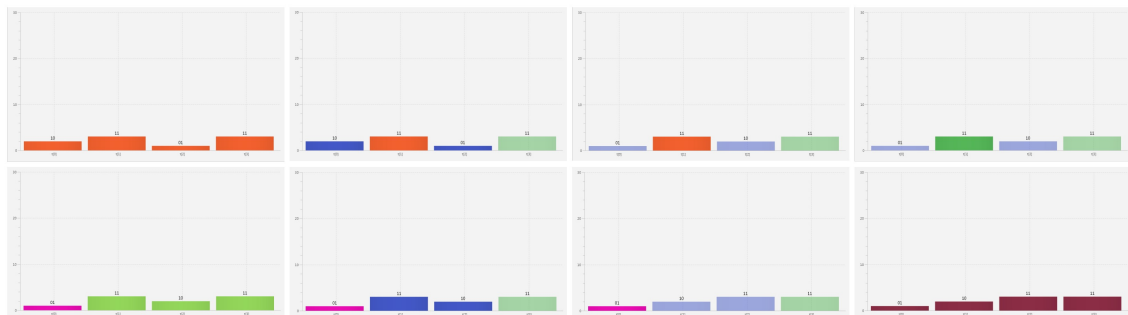
Az első menetben a rendezendő elemek első bitjét vizsgálja az algoritmus. A vizsgálat két mutatóval történik, melyek a tömb két végéről indulnak. A tömb elején addig halad a mutató, amíg a vizsgált elem első jegye nem 1, ezzel párhuzamosan a tömb végén olyan elemet keres a másik, melynek első jegye 0. Amennyiben talált ilyen elemeket megcseréli őket. Ezt mindaddig folytatódik, amíg a két mutató nem

találkozik. Ekkor kialakul két edény, az elsőben a 0-ás kezdőbittel rendelkező számok, míg a másodikban az 1-essel kezdődő elemek foglalnak helyet. Ezt követően a második bit kerül vizsgálatra az "aledényekben", az előzővel azonos módon. A rendezés befejeződött, ha minden számjegy szerinti vizsgálat megtörtént, vagy ha mindegyik, a futás alatt kialakult edény már csak egy elemet tartalmaz.

Példa

Az rendezendő számok: 2, 3, 1, 3, azaz binárisan 10, 11, 01, 11.

Az első ábra a kezdőállapotot mutatja. Mivel az első érték valószínűleg nem megfelelő helyen van, ezért a tömb végéről kezdve keresünk egy olyan értéket, amely 0-ás jeggyel kezdődik. A harmadik elem pont ilyen, a második képen ez a két érték cseréjére van kijelölve, majd a negyedik ábrán megtörténik a két elem cseréje. Az ötödik képen látható a menet során kialakult két edény. Mivel az első edény egy elemű, így nem szükséges a vizsgálata. A második edényben az 10 értéket szeretnénk cserélni, így az edény végétől haladunk előre felé, amíg nem találunk olyan elemet, melynek második bitje egy. A 11 érték éppen ilyen, ezért megcseréljük őket. Az utolsó ábrán látható a rendezett sorozat.

2.18. ábra. Példa a radix "előre" rendezésre

Műveletigény

A rendezés lineáris időben történik, a számjegyek számát jelölje d , ekkor belátható, hogy a legrosszabb esetben is, azaz ha az összes szám minden bitjét meg kell vizsgálnunk az algoritmus futási ideje:

$$T(n) = \Theta(d \cdot n) = \Theta(n)$$

Jelölések az állapotjelző felületen

Az éppen vizsgált elem ● színnel van jelölve. Amennyiben két elemet fel kell cserélni ● háttérszint kapnak. Továbbá a már vizsgált elemek háttérszíne fakóbb lesz. Amennyiben egy új edény keletkezik annak a színe véletlenszerűen választódik ki.

2.3.8. Radix "vissza"

Leírás

Az algoritmus rövid ismertetője megegyezik a **Radix "előre"** rendezés leírásával.

Működés

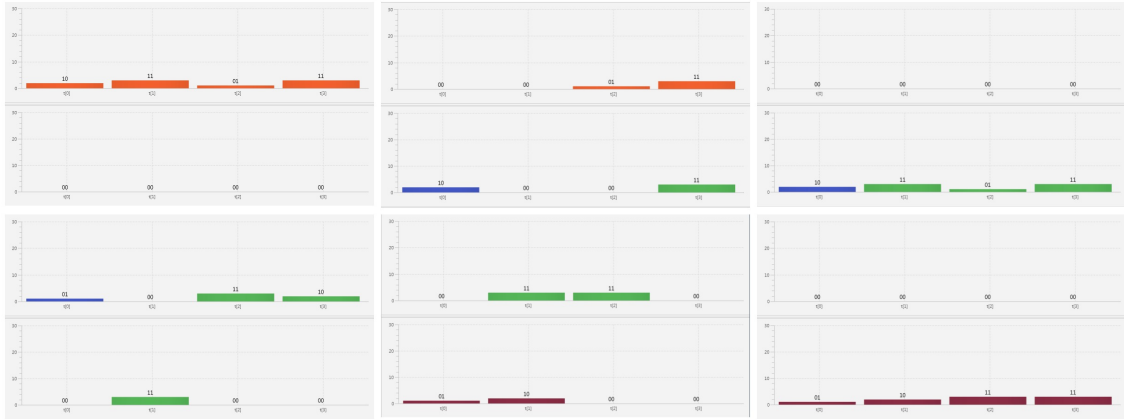
Az előző algoritmustól eltérően már nem helyben rendez, az eljárásnak két tömbre van szüksége. További különbség, hogy a kisebb helyiértéktől a nagyobb felé halad a vizsgálat.

Amennyiben az aktuálisan vizsgált bit értéke 0, akkor a "második" tömb elejére, ellenkező esetben a tömb végére töltjük át az aktuális bináris számot. Ezáltal minden egyes menetben két edény keletkezik: egy, melyben található számok aktuális bitje 0, s egy másik, melyek vizsgált jegye 1-es. Ezt követően a 0-ás edényt az elejéről olvasva feltöltjük újra az eredeti tömböt az előbb ismertetett módon, majd a 1-es edényt elemeit az utolsó elemtől visszafelé haladva töltjük át az értékeket. Amennyiben a rendezendő bináris számok d hosszúak, úgy $d+1$ áttöltést követően rendezett tömböt kapunk.

Példa

A bemenet megegyezik a radix "előre" példájában használt számokkal, azaz: 2, 3, 1, 3, amelyek binárisan a 10, 11, 01, 11 értékek.

Az első ábra a kezdeti állapotot mutatja. A második képen a tömb első két eleme már áttöltésre került, a 10 az alsó tömb elejére, míg a 11 a végére. A harmadik ábrán látható a teljen áttöltött állapot. A következő ábrán visszatöltésre került az első érték, melynek első bitje 1, így az eredeti tömb végére került. Ekkor a második edény értékeit hátulról előre felé vizsgáljuk, így a 10 érték kerül először az eredeti tömb elejére, majd a 11 a 10 előtti helyre. Végül az utolsó 11-es érték is bekerül az eredeti tömbbe. Ezt követően az 5. ábrán már csak átmásolásra kerülnek az értékek a megfelelő sorrendben, azaz az egyes edény tartalma előről olvasva, míg a második edény értékei hátulról előre felé haladva.

2.19. ábra. Példa a radix "vissza" rendezésre

Műveletigény

Lineáris idejű a rendezés, amennyiben d jegyűek a rendezendő számok az algoritmus futási ideje:

$$T(n) = \Theta(d \cdot n) = \Theta(n)$$

Jelölések az állapotjelző felületen

Az aktuálisan vizsgált bit értékének megfelelően, amely bináris szám a 0-ás edénybe kerül ●, míg amely az 1-es edénybe kerül az ● háttérszínt kap.

3. fejezet

Fejlesztői dokumentáció

3.1. Tervezés

A dolgozat fő célja egy olyan elsősorban hallgatóknak szánt program létrehozása, amellyel néhány rendezési algoritmus működése egy letisztult és egyszerű felhasználó felületen keresztül tanulmányozható.

A fejlesztés során több szempontot is figyelembe kell venni, úgy mint: művelet-igény, memóriaigény, jó megjelenés, egyszerű kezelhetőség, és átlátható-, bővíthető kód készítése. Mivel ezen kritériumok közül több is csak egy másik rovására javítható, ezért a tervezés során kompromisszumokat kell kötni. Továbbá fel kell készülni arra, hogy az eredeti terven a fejlesztés során módosításokat kell végezni, mivel egy-egy probléma megoldása más megközelítést kívánhat.

3.1.1. Alapelvek

A programnak három jól elkülönülő komponensből kell állnia: Egy logikai(modell) részből, ami gyakorlatilag a rendszer "motorja", itt kell, hogy történjen mindenféle számítási és adattárolási művelet. Egy megjelenítési rétegből, amely a logikai rész eredményeit jeleníti meg a felhasználó számára. Végül pedig egy kontroller szintből, amely kapcsolatot teremt a logikai- és a megjelenítési réteg között. A gyakorlatban ezt a fajta tagolást nevezik Modell-Nézet-Vezérlő (*MVC*) tervezési mintának.

Az elsődleges szempont az, hogy a felhasználó könnyedén tudja kezelni a programot, és segítségével megértse az algoritmusok működését. Így a felhasználói felület áttekinthetőségére és letisztultságára nagy hangsúlyt kell fektetni. Továbbá fontos az is, hogy a jövőben további rendezési eljárásokat is könnyedén meg lehessen jeleníteni a jelenlegiek mellett, így fontos a kód egyszerű bővíthetősége.

3.1.2. Használt fejlesztőeszközök

A fejlesztés *Eclipse SDK 4.4* fejlesztői környezet keretei között történik. A program grafikus fejlesztői felületet ad alkalmazások készítéséhez.

A kódolást segítő funkció volt a kódkiegészítés, továbbá az egyik beépített projektmenedzserment eszköz(*EGit*).

A fejlesztéshez elengedhetetlen a *Java SE 8u40* vagy magasabb verziójú szoftver. Továbbá a fejlesztést nagyban elősegíti a *JavaFX Scene Builder 2.0*, melynek segítségével egyszerűen megtervezhetővé váltak a grafikus felület komponensei.

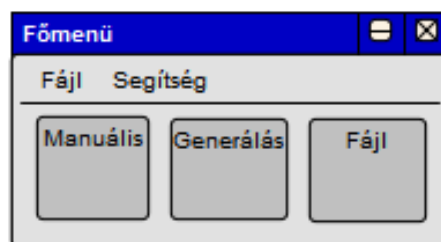
Végül a telepítési környezet létrehozásához *Ant* és *InnoSetup* eszközök kerülnek felhasználásra. Az egész projekt, beleértve e dokumentumot is megtalálható, és az egyes verziók visszakövethetők a *GitHub*-on: <https://github.com/marfoldi/SRTNGLGRTHMS>

A program fejlesztése során egyedüli külső függvénykönyvtár a *JUnit*, melynek segítségével egységtesztek készülnek.

3.1.3. Felhasználói felület

Képernyőtervek

A program főmenüjében három gomb foglal helyet, melyekre kattintva megadhatók a rendezendő számok. Továbbá az eszköztárban a **Fájl** és **Segítség** menüpontok foglalnak helyet, előbbire kattintva lehetőség nyílik a program bezárására, utóbbiban pedig megtekinthető a szoftver névjegye.

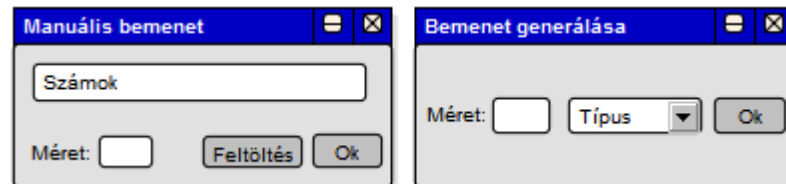
3.1. ábra. Főmenü látványterv

Főmenü.

Manuális bemenet. Az ablakon a **Méret:** címke mellett található mezővel definiálható a bemenet hossza. A megadását követően megjelennek a hosszának megfelelően beviteli mezők jelennek meg a **Számok** címkével jelölt részen. A **Feltöltés** gomb segítségével véletlen számokkal töltődnek fel az előbb említett beviteli mezők. Az **Ok** gombra történő kattintás után megjelennek a **Megfigyelés** és **Összegzés** panelek.

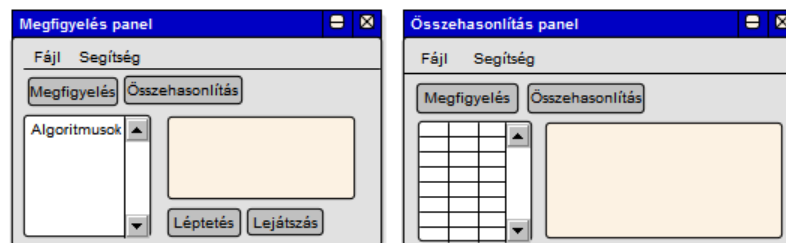
Bemenet generálása. A **Méret** címke után megadható a kívánt bemenet hossza. A Típus legördülő listából különböző generálási beállítások választhatók ki. Az **Ok** gomb megnyomásával megjelennek a program főpaneljei.

Fájl beolvasása. A fájlból történő beolvasáshoz nem készült látványterv, mivel egy egyszerű fájlállító segítségével van lehetősége a felhasználónak számokat ilyen módon megadni.

3.2. ábra. Bemenet megadása látványtervek

Főpanelek. A főpanelek eszköztárában megtalálhatóak a **Főmenü** pontjai, továbbá lehetőség van az előbb említett felületre történő visszatérésre. A **Segítség** menüpontban pedig lehetőség van az algoritmusok rövid leírásának megtekintésére. Valamint két gomb segítségével lehet navigálni a **Megfigyelés**- és **Összehasonlítás** panelek között.

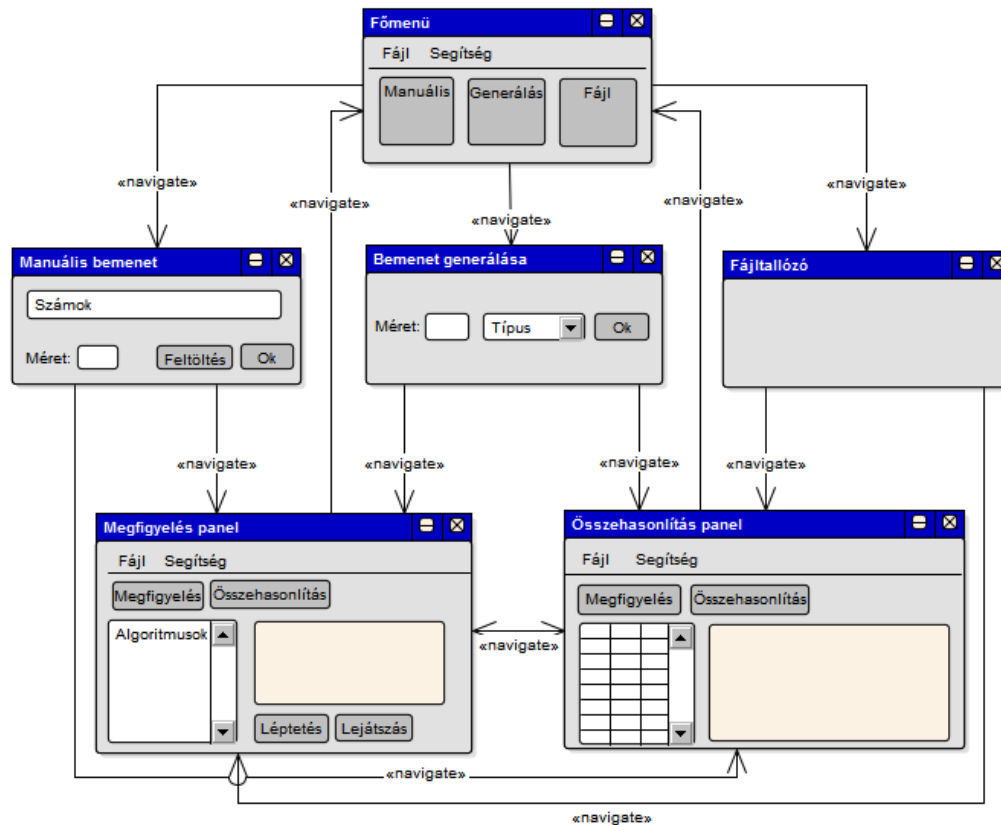
3.3. ábra. Főpanelek képernyőterve

Megfigyelés panel. A bal szélén egy algoritmus lista található, melyből kiválasztható a megfigyelni kívánt eljárás. A **Léptetés** és **Lejátszás** gombokkal a sárga színnel jelzett diagramon az algoritmus egy újabb állapota figyelhető meg.

Összehasonlítás panel. A bal oldalon található táblázatban szerepelnek az algoritmusok által végzett műveletek összegei. A sárga színnel jelölt diagramon megjelennek a kiválasztott algoritmus által végzett összehasonlítások és mozgások összege.

Felületek közötti navigálási lehetőségek

A felületek közti navigálási irányokat a következő diagram szemlélteti:

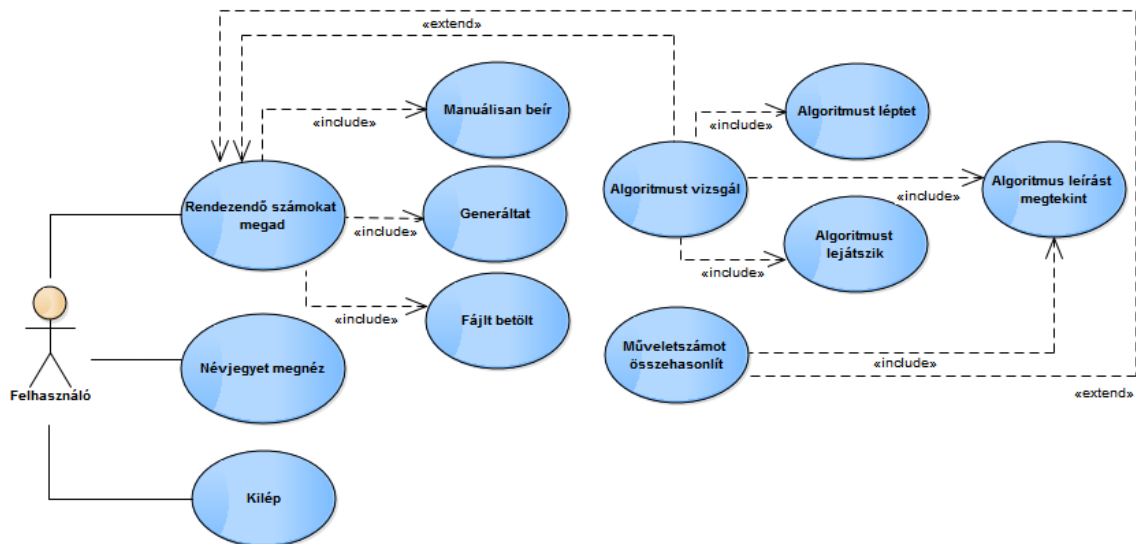
3.4. ábra. Navigálási lehetőségek

A főmenüből valamely gombra kattintva elérhetővé válik a kiválasztott típusú bemenet megadása panel. A számok megadásával megjelennek a **Megfigyelés** és **Összegzés** panelek. A két panel közötti átjárás egy fülön történő kattintással tehető meg. Ezen paneleken pedig az eszköztár segítségével lehetőség van a **Főmenü**be való visszatérésre.

3.1.4. Használati esetek

A következőkben a főbb használati esetek kerülnek bemutatásra. A felhasználónak tudnia kell:

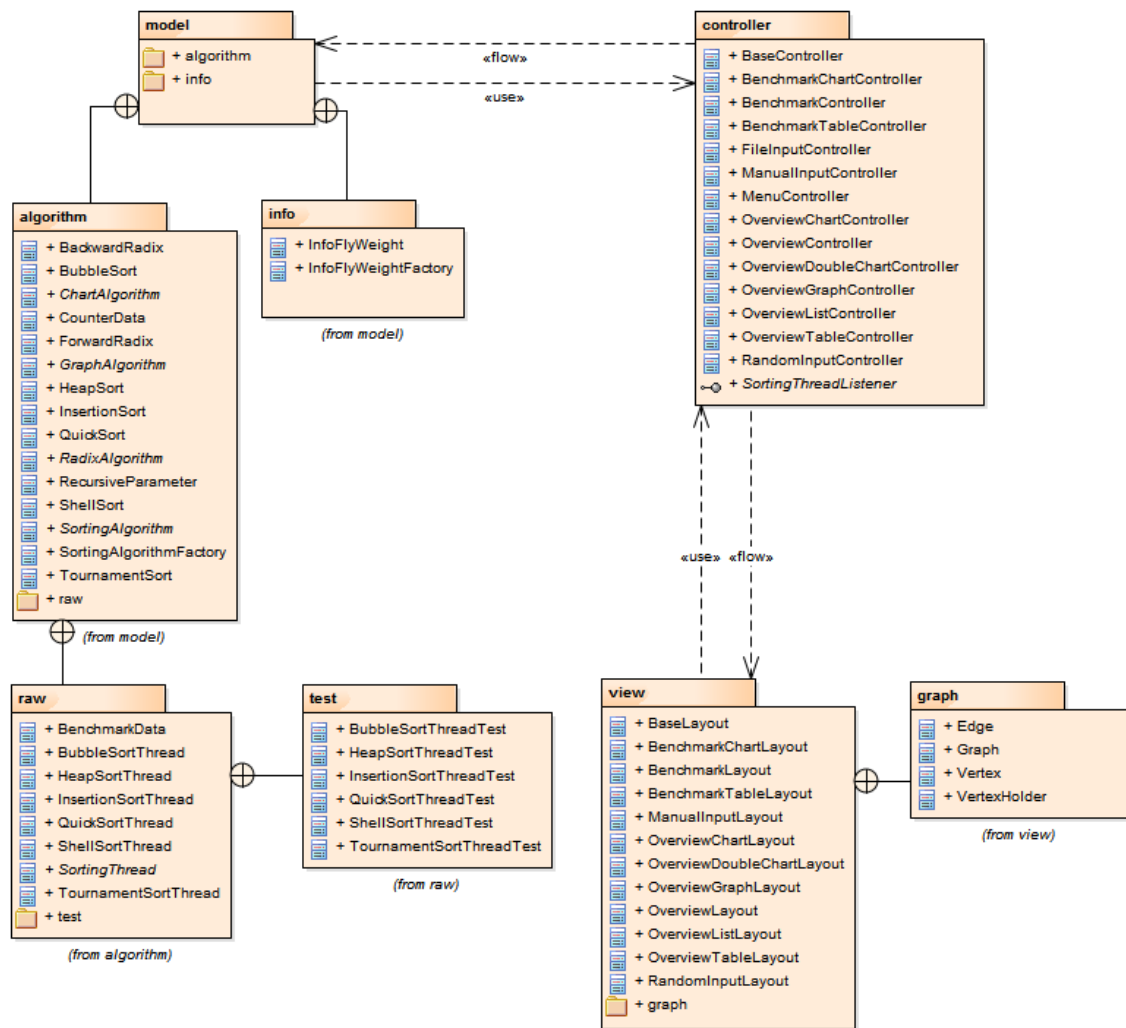
- rendezendő számok sorozatát megadni;
- algoritmust lejátszani;
- műveletszámokat összehasonlítani;
- rendezés leírását elolvasni;
- program névjegyet megtekinteni;
- programot bezárni;
- esetleges hibákról értesülni (például nem megfelelő fájl).

3.5. ábra. Használati esetek

3.1.5. Csomagszerkezet

Az egyik alapelv, hogy a grafikus megjelenítés működés szintjén minél inkább különüljön el a rendszerlogikától. A grafikus felület már csak a modell programész által számított, a vezérlő programrésznek átadott adatokat jelenítse meg. Továbbá lehetőséget biztosítson a felhasználó számára, hogy vezérelje a program rendszerlogikáját a kontroller rétegen keresztül. Ez által, hogy a rendszerlogika lényegében független a grafikus interfésztől. Így a szoftver magasabb fokú bővíthetőséget, a kód pedig jobb átláthatóságot nyer.

3.6. ábra. A program csomagszerkezete

Ennek tekintetében a programot három fő csomagra kell bontani: A **modell** csomag, melyben a logikai osztályok találhatóak, a **view**, melyben a grafikai interfészt leíró *FXML* fájlok és osztályok foglalnak helyet, végül a **controller** csomag, melynek osztályai kapcsolatot teremtenek a logikai és a megjelenítési réteg között.

Modell csomag

A modell osztályok a **modell** csomag foglalja magában. A pontosabb rendszerezést szem előtt tartva további alcomagok kerültek létrehozásra, így jobban áttekinthető az osztályhierarchia. Összességében ebben a csomagban foglalnak helyet azon osztályok, amelyek a rendszer adattároló, rendszerező és számítási feladatait ellátják. Az alábbi táblázat ad áttekintést az előzőleg említett alcomagokról:

Név	Leírás
algorithm	A lejátszható algoritmusok implementációját tartalmazza
algorithm.raw	Az "egyszerű" rendezést megvalósító osztályok csomagja
algorithm.raw.test	A raw csomag osztályaihoz tartozó egységtesztek
info	"Az algoritmusról" felugróablakhoz tartozó adatbetöltő

algorithm alcsomag. A csomag osztályainak többsége azon algoritmusimplementációkat tartalmazza, melyek a **Megfigyelés** panelen megjelennek, azaz számon tartják az algoritmus aktuális állapotát. A csomag további osztályainak a fő funkciója, hogy azon műveleteket, amelyeket több algoritmus is használ legyenek kiemelve, ezáltal megakadályozhatóvá válik a kódismétlés.

algorithm.raw alcsomag. Azon algoritmusok megvalósítását tartalmazza, amelyekben nem kerül elmentésre a rendezés aktuális állapota. Az általuk szolgáltatott információ mindössze a rendezési feladat megoldása során végzett műveletek száma. Továbbá egy olyan osztályt tartalmaz a csomag, amely ezen adatokat rendezett formában át tudja adni a kontroller rétegnek, melynek segítségével megjelennek az egyes értékek a felhasználói felületen.

algorithm.raw.test alcsomag. Az előbbi csomag osztályaihoz tartozó egységtesztek osztályait tartalmazza. Néhány egyszerűbb eset kerül tesztelésre, például: üres- és egy elemű tömb, száz véletlen generált szám rendezésének eredménye.

info alcsomag. A felületen egy algoritmust kiválasztva megtekinthető az eljárás rövid leírása. A leírások betöltése fájlból történik. A már lekérdezett szövegeket eltároljuk, így ha a felhasználó ismét lekérdezi az algoritmus leírását már nem szükséges újból beolvasni a fájlt. A csomag e funkciót megvalósító osztályokat tartalmazza.

Megjelenítő csomag

A grafikai interfészt leíró *FXML* fájlokat tartalmazza. Ezen fájlokban a felület elemei kerülnek definiálásra, azonosítókkal ellátva, melyek segítségével a **Vezérlő csomag** osztályai tudnak az egyes komponensekre hivatkozni. Ezen fájlok mindegyikének neve a **Layout** szuffixet kapta, ezáltal kikövetkeztethető, hogy egy komponens elrendezésének az "tervét" tartalmazzák.

meghívásra kerül a kontroller réteg egyik osztályában az ismertetve lesz.

alapsomag osztálya

MainApplication. A **strnglgrthms** csomag egyetlen osztálya, melyben a program **main** függvénye található. Létrehozza az ablakot, betölti a menü elrendezését tartalmazó *FXML* fájlt(**MenuLayout.FXML**).

controller csomag osztályai

A felhasználói interakciók hatását ez a réteg érvényesíti, figyeli a felület változásait és adatokat jelenít meg a megjelenítési rétegen.

MenuController. Az osztályban található metódusok kezelik a menü eszköztárán való kattintást (**handleAbout()** és **handleExit()** függvények). Továbbá a gombokon történő kattintás következtében betöltik a bemenet megadására lehetőséget adó panelekhez tartozó *FXML* fájlokat.

ManualInputController. A menüben a **Manuális** gombra történő kattintás után példányosul az osztály. A sikeres bemenet megadását követően a **saveNumbers()** metódus átadja a számokat a **SortingAlgorithm** osztálynak, ahol egy statikus tömbben kerülnek eltárolásra. Ezt követően betölti a program főpaneljeit tartalmazó **BaseLayout.FXML** fájlt.

RandomInputController. A **Véletlen** gombra kattintás következtében példányosul. A kontroller osztály végzi el a számok generálását, mely ezt követően az előbbivel azonosan átadásra kerül a **SortingAlgorithm** osztálynak. Szintén betölti a főpaneleket tartalmazó *FXML* fájlt.

FileInputController. A harmadik gombra kattintás követően keletkezik belőle objektum. Beállítja a fájlkiterjesztés szűrőt és megjeleníti a fájlallózót. Továbbá itt történik meg a fájl tartalmának az ellenőrzése. Az előző két osztállyal azonosan végzi el a bemenő adatok átadását, valamint a főpanelek betöltését.

BaseController. A főpanelekhöz tartozó kontroller osztály. Figyeli, hogy 100 elemnél hosszabb-e a bemenet, amennyiben igen eltünteti az **Megfigyelés** panelt. Valamint metódusai kezelik az eszköztár egy elemén való kattintást.

OverviewController. A **Megfigyelés** panel gombjait figyeli és módosítja, például ha befejeződött egy algoritmus, akkor az **Újraindítás** gombot jeleníti meg a

felületen. Továbbá az ezeken történő kattintást kezeli. A **Léptetés** vagy a **Lejátszás** gomb megnyomásakor lekérdezi a kiválasztott algoritmust a **OverviewListController** osztálytól, majd a modell réteg **SortingAlgorithmFactory** osztályán keresztül elkéri a lejátszandó algoritmus példányát. Végül meghívja a megfelelő **algorithm** csomagban lévő osztály **step()** metódusát.

OverviewListController. A vizsgálható algoritmusok listáját tartalmazza, amennyiben a felületen módosítás történik a kiválasztott értéken újratölti a megfigyelés panelen látható diagramot, és meghívja a kiválasztott elem **setDefault()** függvényét, amellyel az aktuális algoritmus állapotát tároló változók felveszik az alapértékeket.

OverviewChartController. A **Megfigyelés** panelen található diagram controller osztálya. A **SortingAlgorithm** osztály által eltárolt számokat betölti egy listába, majd ezeket megjeleníti az oszlopdiagramon. Az oszlopok színének megváltoztatását is ez az osztály végzi el. A **OverviewDoubleChartController**

OverviewDoubleChartController. Az előbb említett osztálynak két példányát tartalmazza, a **Radix "vissza"** rendezésnél tölti fel az első példány listáját a rendezendő számokkal, míg a másodikét nullákkal.

OverviewGraphController. Az előző két osztállyal megegyező a funkciója. Továbbá "karbantartja" a megjelenített gráfot.

BenchmarkController. Példányosulását követően elindítja a **algorithm.raw** csomag algoritmusait. Megvalósítja a **SortingThreadListener** interfészt, ezáltal figyelmeztetést tudnak küldeni neki a **SortingThread** osztályok ha befejezték futásukat. Feladata az **Összegzés** felületen a táblázat frissítése, ha egy rendezési feladat megoldódott.

BenchmarkChartController. Az **OverviewChartController** osztályhoz hasonlóan egy diagram controller osztálya. A **Összegzés** panel táblázatának egy elemén történő kattintást kezeli, amennyiben a kiválasztott elem még nem jelenik meg a grafikonon hozzáadja, ellenkező esetben eltávolítja a grafikonról.

algorithm csomag osztályai

Főként a lejátszható algoritmusokat tartalmazza. Ezen osztályok mindegyike egyke, azaz a futás során csak egyetlen példány keletkezik belőlük.

TournamentSort. Mivel mindegyik rendezést megvalósító osztály kevésbé tér el egymástól, ezért csak egy kerül rövid ismertetésre.

Alapértelmezetten mindegyik osztály tartalmaz egy **step()** metódust, amely egy következő állapotba lépteti a rendezést. Minden osztályhoz a rendezést megvalósító változókon felül tartoznak olyan logikai változók, amelyekben az aktuális állapot elmentésre kerül. Ilyen változóban tárolódik például az, hogy a **Versenyrendezés** bináris fáájában megtaláltuk-e a maximális elemhez tartozó levélelemet.

SortingAlgorithm. A rendezést megvalósító osztályok őse a **SortingAlgorithm** absztrakt osztály. Néhány olyan metódust valósít meg, amelyek minden rendezésnél azonosak.

ChartAlgorithm. Az előbb említett osztály absztrakt "gyereke", továbbá azon rendezést megvalósító osztályok ősosztálya, amelyek megjelenítéskor csak oszlopdiagramokat használnak.

RadixAlgorithm. A **ChartAlgorithm** osztály absztrakt leszármazottja. A radix rendezések ősosztálya. Néhány olyan metódust tartalmaz, amelyeket mindkét rendezés használ.

GraphAlgorithm. Szintén a **SortingAlgorithm** absztrakt "gyereke", és azon osztályok őse, melyek a grafikus megjelenítéskor oszlopdiagramot és gráfot is használnak.

SortingAlgorithmFactory. A **SortingAlgorithm** osztályok gyártó osztálya, az egyetlen **getAlgorithm(String algorithmName)** metódusa a paraméter tartalmától függően visszaadja a kért algoritmus példányát.

RecursiveParameter. Néhány adat eltárolására használt osztály. Például a gyorsrendezés megvalósításakor a rekurzív hívások elmentése ilyen objektumokat tartalmazó listába történik.

alogirtmh.raw csomag osztályai

Azon rendezések implementációját tartalmazza, amelyek megjelennek az **Összehasonlítás** panelen. Ezen osztályok mindegyike egy külön szálhoz létre, amely szálak befejeződésüket követően figyelmeztetik a már ismertetett **BenchmarkController** osztályt.

InsertionSortThread. Az előző csomag osztályaihoz hasonlóan, mivel ezen osztályok minimálisan térnek el felépítésüket tekintve csak egy osztály kerül rövid jellemzésre. A **sort()** metódus hívására egy programszálat indít el, amely elvégzi a rendezést majd átadja a műveletszámot a **BenchmarkController** osztálynak.

SortingThread. Az előbb említett osztálytípusok őse. Néhány olyan metódust valósít meg, amelyek minden rendezésnél azonosak. Továbbá tartalmazza a műveletek összegzéséhez használt változókat.

BenchmarkData. Egy rendezés a befejeződését követően példányosít belőle egy objektumot. Eltárolja az algoritmus által végzett összehasonlítások és mozgatások vagy cserék számát. Ilyen példány kerül átadásra a **BenchmarkController** osztály számára, amely ezekből listát készít.

info csomag osztályai

A két osztálya megvalósítja a pehelysúlyú programtervezési mintát. A minta használatának oka az, hogy a felhasználó egy adott algoritmushoz többször is lekérheti a leírást. Ekkor felesleges ismételten fájlból beolvasni a szöveget, mivel az nem változott. Célszerű ilyenkor a már lekért adatokat elmenteni, és azt visszaadni ha újra hivatkozás történik rá.

InfoFlyWeight. Az osztály egyetlen adattagja egy **String**. Ebben a változóban tárolódik egy algoritmus leírásának a szövege.

InfoFlyWeightFactory. Az osztály eltárolja a már betöltött szövegeket. A **BaseController** osztály **handleAbout()** függvénye az algoritmus listából aktuálisan kiválasztott elem szöveges reprezentációjával meghívja az osztály **getInfo(String algorithmName)** függvényét. A függvény megnézi, hogy már tárolásra került-e az algoritmushoz tartozó szöveg. Amennyiben igen, azt az objektumot adja vissza. Ellenkező esetben beolvassa a fájlt, és elmenti a szöveget egy **InfoFlyWeight** objektumba. Ezzel egyidejűleg az "új" algoritmus szövege is tárolásra kerül.

3.2. Megvalósítás

3.2.1. Az eredeti terv módosítása

A megvalósítás során néhány ponton módosítást kellett eszközölni az eredeti tervekben.

Szálkezelés

Eredetileg egy-egy külön szálon futottak volna az algoritmusok, és a felhasználói interakció hatására ezek állapota változott volna. Azonban a *JavaFX* szálkezelése jelentősen eltér az szokványos szálkezelésétől, ezért járhatóbb útnak bizonyult az ha kétszer kerüljenek implementálásra az algoritmusok. Így került kialakításra a **algorithm.raw** csomag.

Az egyik implementációban elmentjük az interakciót követő állapotot, és ez jelenik meg a felhasználói felületen. A másik megvalósításban pedig a rendezések azonnal lezajlanak, így képet kaphatunk arról, hogy mennyi műveletre volt szükség az egyes eljárások során. Ezen utóbbi implementációk mindegyike külön szálon fut, és ahogy valamelyik befejeződik figyelmezteti a főprogramot, hogy jelenítse meg a műveletek számát.

A JavaFX kibővítése

A szoftver erősen épít a *JavaFX* adta felületi komponensekre. Azonban akad olyan összetevő, amelyet ki kell bővíteni, vagy létre kell hozni az áttekinthetőség érdekében.

Ilyen például az oszlopdiaagram, amely ugyan beépített komponens, de alapértelmezetten nem jelennek meg a diagramon az oszlopokhoz tartozó értékek számszerűen, csak a tengelyszámokból lehet kikövetkeztetni őket. Ez nyilvánvalóan így nem megfelelő, az oszlopok értékét valahogy jelölni a megjelenítéskor. A legegyszerűbb megoldás az, ha mindegyik oszlopérték felé egy feliratot(*Label*-t) helyezünk el. Figyelni kell a szöveghez tartozó oszlop méretét. Amint megváltozik az diagram egy elemének a mérete módosítani kell a felette lévő szövegdobozban tárolt számot is.

Továbbá a *JavaFX* egyelőre nem kínál lehetőséget gráfok ábrázolására, itt megoldás lehet az, hogy egy külső függvénykönyvtárat felhasználva - például az *yFiles for JavaFX*-et - ábrázoljuk a bináris fákat. Azonban ezáltal a programnak több függősége lenne, és a könyvtárnak csupán néhány elemére van szükség a gráf megjelenítéséhez. Ezért célszerűbb egy saját implementációt készíteni, amely csupán azokat a műveleteket tartalmazza, amiket a szoftver használ.

3.2.2. A megvalósítás menete

Az első lépés volt a rendezési algoritmusok implementálása. Itt az előző alfejezetben leírtaknak megfelelően kétszer kell elkészíteni a rendezési eljárásokat. Ezzel egyidejűleg minden "egyszerű" rendezést megvalósító szálhoz egységteszteket kell írni.

Ezt követhette egyszerűbb felhasználói felület létrehozása. Kezdetben elegendő, ha csak egy grafikon jelenik meg, amely reprezentálja a tömbben található számokat.

Két algoritmushoz szükséges a gráfos megjelenítés, így a következő lépés egy gráf grafikus implementálása. Ezt követően a cél, hogy néhány "beégetett" elemre a rendezések lejátszhatóak legyenek, és az aktuális állapota a tömbnek szinkronban legyen a diagrammal valamint a gráffal. Később az egyes lépésekben történő összehasonlításokat/vizsgálatokat, mozgásokat, cseréket kell különböző színekkel jelölni az állapotjelző felületeken és számon tartani ezen műveletek összegeit.

Miután a program alapjai elkészültek kezdetét veheti a felhasználói felület részletes kialakítása. Elsőként a diagram elhelyezése egy panelen, amely tartalmaz továbbá egy listát a választható algoritmusokról. Illetve egy táblázatot, melyben szerepelnek az aktuális állapot egyes tulajdonságai.

A programnak egy fontos szolgáltatása az, hogy a felhasználó különböző adatbeviteli mód közül választhat. A logikai réteget ki kell bővíteni ezekkel az esetekkel, továbbá a felhasználói felületen lehetőséget adni ezen módok kiválasztására.

Ezután az eszköztár kerül a helyére, mellyel párhuzamosan megtörténik az egyes műveletekhez tartozó eljárások implementálása.

Az utolsó felületi módosítás egy rendezések összehasonlítására lehetőséget adó panel létrehozása, táblázattal, benne az algoritmusok műveletigényével. Továbbá egy diagram hozzáadása, amin megjelenik a táblázatból kiválasztott sor összehasonlításainak és mozgásainak a száma.

Végül, hogy a program egyszerűen használható legyen *Windows* környezetben egy telepítő fájl készítése, amellyel az előbb említett operációs rendszert használóknak nem szükséges külön *Java*-t telepíteniük.

3.2.3. FXML állományok

Az *FXML* az *Oracle* által fejlesztett deklaratív XML alapú nyelv[11]. Ezen fájlok definiálják a grafikus felület komponenseit. Egy ilyen fájl a következőképp épül fel:

- Az első sor mindig az XML tulajdonságokat definiáló sor
- A következő sorokban található azon könyvtárak importálása, amelyekben megtalálhatók a felhasznált komponensek
- Ezt követi az ablak elrendezési módjának a megadása, ekkor több beépített megvalósítás közül lehet választani, többek között:
 - ◊ *BorderPane* - 5 pozícióba helyezhetőek elemek
 - ◊ *GridPane* - táblázatszerűen jelennek meg az elemei
 - ◊ *AnchorPane* - egy "szimpla" felület, nincs megkötés

Továbbá ebben a sorban kell megadni az *FXML* állományhoz tartozó kontroller osztály elérési útvonalát

- Végül a komponensek definiálása: méretük, azonosítójuk megadásával.

3.2.4. Nem forrásfájl állományok

A program által használt nem forrás- vagy *FXML* fájlok a **resources** mappában találhatóak. Ezen belül az **images** könyvtárban található meg a szoftver ikonja. A **text** mappán belül találhatóak azon fájlok, amelyeket az **InfoFlyWeight** osztály betölt. Azaz ezekben az állományokban található meg az egyes algoritmusok rövid ismertetése.

3.2.5. Osztályok leírása

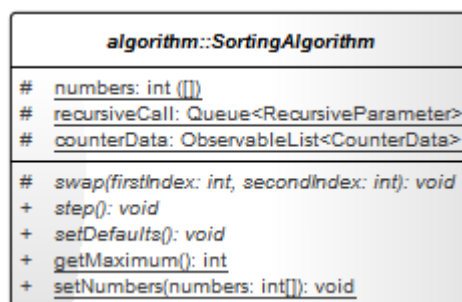
Az előző fejezetben(3.1) ismertetésre kerültek a főbb osztályok és azok fontosabb eljárásai, a következőkben nagyobb részletességgel kerülnek jellemzésre a szoftver osztályai.

Modell réteg osztályai

Elsőként a **algorithm** csomag osztályai kerülnek ismertetésre.

SortingAlgorithm osztály. A **Megfigyelés** panelen megjelenő algoritmusok osztályainak őse. Az osztály **numbers** statikus adattagjában kerül eltárolásra a bemenetkor megadott számsorozat. További két adattagja egy rekurzív hívások mentésére szolgáló- és egy **CounterData** objektumokat tartalmazó lista.

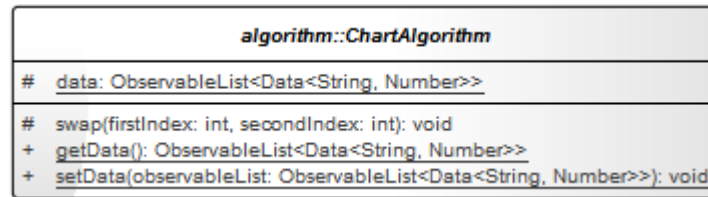
A **getMaximum()** eljárás visszaadja a **numbers** tömb maximális elemét. A függvénynek a megjelenítéshez használt oszlopdiagram lépésközeinek definiálásánál van szerepe. Továbbá tartalmaz három absztrakt eljárást, amelyeket a leszármazott osztályai valósítanak meg.

3.8. ábra. A SortingAlgorithm osztálydiagramja

ChartAlgorithm osztály. Az előző osztály leszármazottja, megvalósítja a **swap(int firstIndex, int secondIndex)** metódusát. A diagram kontroller osztálya a rendezendő számokat egy **ObservableList** adatszerkezetben tárolja, így ennek megfe-

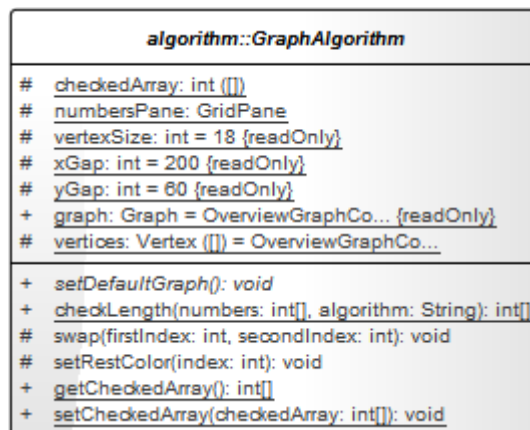
előre került az eljárás implementálásra. A kontroller réteg előbb említett listáját statikus változóként elmenti, így a leszármazott osztályai egyszerűbben tudnak hivatkozni az egyes értékekre.

3.9. ábra. A ChartAlgorithm osztálydiagramja

GraphAlgorithm osztály. Szintén a **SortingAlgorithm** leszármazott absztrakt osztálya. A **GraphController** osztály gráfját és csúcsait tárolja, így a leszármazott osztályai egyszerűbb elérk ezeket az adattagokat.

Továbbá ellenőrzi a bemenet hosszát, és ha szükséges "csonkolja" vagy megnöveli az eredeti tömb hosszát a **checkLength(int[] numbers, String algorithm)** metódusa. Megvalósítja az előző osztályhoz hasonlóan a **swap(int firstIndex, int secondIndex)** metódust. Valamint a **setRestColor(int index)** metódusa a paraméterül kapott indexig visszaállítja az eredeti színűre a **Megfigyelés** panelen megjelenített gráfcúcsokat, valamint a oszlopokat.

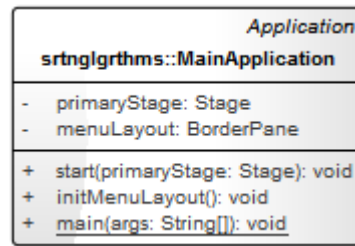
3.10. ábra. A GraphAlgorithm osztálydiagramja

Kontroller réteg osztályai

MainApplication osztály. Ugyan az alapsomag része, funkcionalitását tekintve mégis a kontroller osztályok közé sorolható. Az osztály tartalmazza a program **main()** metódusát. A szoftver indításakor ez a metódus hívódik meg.

A **start()** függvény létrehoz egy "színpadot" (**Stage**), amely az ablaknak felel meg. Beállítja az ablak címsorát, betölti az alkalmazás ikonját. Majd meghívja a **InitMenuLayout** metódust.

Az imént említett eljárás betölti a főmenü elrendezését tartalmazó *FXML* fájlt, azaz a **MenuLayout.fxml**-t.

3.11. ábra. A MainApplication osztálydiagramja

3.2.6. Tesztelés

4. fejezet

Irodalomjegyzék

- [1] Dr. Fekete István: *Algoritmusok és adatszerkezetek I. jegyzet*, [ONLINE] [Hivatkozva: 2015.04.20] http://people.inf.elte.hu/fekete/algoritmusok_bsc/alg_1_jegyzet/
- [2] Thomas H. Cormen - Charles E. Leiserson - Ronald L. Rivest - Clifford Stein: *Új algoritmusok*, Sclolar kiadó, 2003, [992], 9789639193901
- [3] Rónyai Lajos - Ivanyos Gábor - Szabó Réka: *Algoritmusok*, Typotex Elektronikus Kiadó Kft., 2000, [350], 9789632790145
- [4] Demuth, H.: *Electronic Data Sorting*, PhD thesis, Stanford University, 1956, [184]
- [5] *Shellsort*, Wikipedia the free encyclopedia. [ONLINE] [Hivatkozva: 2015.04.25] <http://en.wikipedia.org/wiki/Shellsort/>
- [6] Vaughan Ronald Pratt: *Shellsort and Sorting Networks (Outstanding Dissertations in the Computer Sciences)* Dissertations-G, 1980, [59], 0824044061
- [7] C.A.R. Hoare: *Algorithm 64: Quicksort* Communications of the ACM, 4, 7, 1961
- [8] *Java (programming language)*, Wikipedia the free encyclopedia. [ONLINE] [Hivatkozva: 2015.04.21] [http://en.wikipedia.org/wiki/Java_\(programming_language\)/](http://en.wikipedia.org/wiki/Java_(programming_language)/)
- [9] *JavaFX*, Wikipedia the free encyclopedia. [ONLINE] [Hivatkozva: 2015.04.21] <http://en.wikipedia.org/wiki/JavaFX/>
- [10] *JUnit*, Wikipedia the free encyclopedia. [ONLINE] [Hivatkozva: 2015.05.01] <http://en.wikipedia.org/wiki/JUnit>

- [11] *FXML*, Wikipedia the free encyclopedia. [ONLINE] [Hivatkozva: 2015.05.10] <http://en.wikipedia.org/wiki/FXML/>

- [12] The Takipi Blog: *We Analyzed 30,000 GitHub Projects – Here Are The Top 100 Libraries in Java, JS and Ruby*, [ONLINE] [Hivatkozva: 2015.04.30] <http://blog.takipi.com/we-analyzed-30000-github-projects-here-are-the-top-100-libraries-in-java-js-and-ruby/>